سبيل

الكل في سبيل الحق

Sebil

herşey hak için

Sahibi ve Başyazarı: Kadir Mısıroğlu ○ *19 Ağustos 1977,*
Siyasî, edebî, tarihi, ilmî haftalık gazete ○ *2 Ramazan 1397,*
Vilâyet Han Kat: 3 Nu: 204 — 207 Cağaloğlu — İSTANBUL

SAYI : 86 / BEŞ LİRA / BİR DM.

Yıllardır sürdürülen ikazlara rağmen Yunanistan'ın Adalar'daki askeri hazırlığını umursamayan,

Hâriciyemizin uyandığına inanabilmek...

"Anarşi teşvikçiliği,, münâsit fidelîği olanlarda

Özal, "Anarşist eylemler 2 ay içinde önlenecek" dedi

"İZUR GEL

Anarşistlerin en çok da düşmanda devletin gücünü göstereceğiz

ÇIP'YE RAĞMEN MİP?

cenazesi

Anarşik olaylar en

Bombalı anarş

Turgutlu İlçe Başkanı öldürüldü

"İnsanlık bize vızgelir!

Son günlerde alabildiğine artan kanlı olaylar yine birçok sağcı yazara «sermaye» oldu

Devrimci Gençlik lokalinden atılan şişenin ardından başlayan olaylarda

TÖB

• Türkiye telerin kadar b ortamına belirten da içinde muz durun lan edilm görünümü dir" dedi.

• Asayişsizliği mesi için bütün lerin görüş birliği çinde olduklarını da söyleyen İçişleri Bak nı, sık sık çıkarılan da karşı olduğun lir

ÖZAL: Gerek ktidar ve gerekse mu halefetin ortak sempati şini kazanan İçişleri Ba kanı anarşinin kökünü kurutacağını vaat etti.

• İçişleri Bakanı bugün en önemli sorunun anarşi olduğunu tekrarl

İZMİR (Özel) - İçişleri re patlayıcı madde nemli dokuz sorunla kar saldırı olayları oldu anarşi sonucusunun bütün davranışların a düşmana da göstere İçişleri Bakan "Türk ket eder

Otomobilinin önündeki bir çöp bidonun rakılan bombanın patlaması sonucu ağ yaralanan İlçe Başkanı hastanede öld

MANİSA'nın Turgutlu ilçesinde MİP
an Öztaşlı otomobili

OKUYUCULARIMIZLA hasbihal

Dâvaların envanteri...

Sevgili okuyucularımız,

Bu hafta sizlerle SEBİL'imizin «kılıçlaşan kalemler» ini köreltmek maksadıyla girişilen adlî tâkiblerden bahsedeceğiz.

Gerçekten bilhassa Başyazarımızın meb'us seçilemeyişi üzerine mektub yazan birçok okuyucumuz, bu mes'eleye temâs etmekte ve hakkımızda açılmış kaç dâvâ bulunduğunu, bundan sonra tarafımızdan nasıl bir çâre-i halâs düşünüldüğünü sormaktadırlar.

Evvela şu hususu belirtelim ki, SEBİL'in imânlı kadrosu, bu mücâdeleye, kendilerine birşey olmıyacağı ümidini besleyerek atılmış değillerdir. Onlar bu yolda herşeyi göze almışlardır. Ancak, aslolan ayakta ve dışarda kalarak mücâdeleye devam etmek olduğuna göre, yakayı ele vermemenin çârelerini aramaktan daha tabii birşey olamaz. Mâhud 163. madde ve 6187 sayılı kanun ve benzeri zulûm kanunlarının kahrına uğramadan bu güzel hizmeti devam ettirebilmek arzusu, elbette ki asıldır. Bu gâye ile çalışırken korunulamıyan bir musibet gelirse onu da tevekkülle karşılamak vazifemizdir.

Bu ölçülerle yola girmiş bulunan yazarlarımızdan hiçbiri Cenab-ı Hakkın siyânetinden başka hiçbir barınak düşünmemişler ve ondan gayrısına güvenmemişlerdir. Bu âlem, âlemi esbâbdır. Cenab-ı Hakkın irâdesi sebepler üzerinde tecelli eder. Sebeplere sarılmak da hakkın emridir.

Bununla beraber bugün gazetemiz yazarları aleyhine açılmış bulunan dâvâların sıhhatli bir envanterini takdimden âciz bulunmaktayız. Bilhassa Başyazarımız aleyhine gerek yazar ve gerekse «mes'ûl müdür» sıfatıyla açılmış olan dâvâların elimizde tam bir listesi dahi mevcud değildir. Evet size belki tuhaf gelecektir amma gerçek bundan ibârettir. Zira, seçimler dolayısıyla vâki gaybûbeti esnasında bâzı tebliğatlar geri çevrilmiş bulunmaktadır. Bunların bir kısmı henüz yeniden tebliğ edilmemiş olunabileceği gibi bâzıları da muhtara bırakılmıştır.

Buna ilâveten son zamanlarda tâkibat icrâ edilmiş olup da henüz bir «adem-i tâkib» e yâni dâvâ açılması lüzumu olmadığı kararına iktiran etmiş bulunup bulunmadığı bizce meçhûl olanlar da vardır. İşte bu sebepledir ki, şu anda aleyhimizdeki dâvâların sayısını mâlesef bilememekteyiz. Ancak bugünlerde derlenip toparlanmaya ve bunların sağlam bir envanterini çıkarmaya çalışmaktayız. Tamamlanır tamamlanmaz değerli okuyucularımıza gerekli izahatı vereceğiz. Bu bakımdan bize mektub yazarak hakkımızda açılmış kaç dâvâ bulunduğunu soranlara şimdiden söyleyebileceğimiz, en çoğu Başyazarımız hakkında olmak üzere yirmi civârında davânın mevcud olduğudur.

Halâs çaresine gelince; şimdilik hükûmet programına konulmuş bulunan «163. maddenin tâdili» mes'elesi gerçekleşirse, yükümüz bir hayli hafifleyecektir. Ancak tam bir temizlenme için basın affından başka çâre yoktur. O da şimdilik muhtemel gözükmemektedir. Gerçi Türkiye Büyük Millet Meclisine eskiden yapılmış bir teklif vardır. Fakat hükûmeti teşkil eden partilerin bunu benimsemiş gözükmedikleri âşikardır. Bu sebeple basın affına bel bağlamak imkansızdır.

Hasbinallah ve ni'mel vekil...

Hepinizi Cenab-ı Hakkın hıfz-u emânına havâle eder selâm ve sevgiler sunarız.

Sebil

Halid
Abdullahoğlu

Dolapdere Caddesi Nu : 134/A
Pangaltı — İSTANBUL

Bütün Müslümanların; dost, akraba ve müşterilerimizin *mübarek Ramazan-ı Şeriflerini lini tebrik eder, sıhhat ve selâmetler niyaz ederiz.*

Almanya Postası

Başyazarımız Kadir Mısıroğlu evvelce bildirdiğimiz üzere bu ayın başında Almanya'da olacak ve UMSO (Müslüman Talebeler Teşkilâtı) nın yıllık toplantısında bulunacaktı. Fakat zuhur eden bâzı şahsî mâniler dolayısıyla bu seyahat maâlesef gerçekleştirilemedi. Mevsimin yaz olması birçok işçi kardeşimizin izinde bulunması ve önümüzün ramazan olması gibi sebeplerle seyâhat esasen çok uygun bir zamana rastlamış değildi. Bu yüzden Ramazandan onbeş yirmi gün sonralarına tehiri münâsip görülmüştür. Bu sebeple Almanya'daki gurbetzede kardeşlerimizden özür dileriz. Bilâhere elimizdeki dâvâ listesine ve duruşma ve ifâde günlerinin müsaadekâr oluşuna göre tesbit edilecek olan seyâhat gün ve tarihi ve seyahatin programı bildirilecektir.

Almanya'daki kardeşlerimiz SEBİL'imizin 1. ve 2. ciltlerinden isterlerse bunları 30 DM.— karşılığında, Selâtin-i Âli Osman tablolarından ise 3 DM.— mukabilinde aşağıdaki adrese mektub yazarak sipariş verebilirler.

SEBİL GAZETESİ

Seyfi ŞENOĞLU
Liebig Weg 5

6236 ESCHBORN/Ts.
Tel: 06196/45447

Almanya'da milyonu aşan gurbetzede işçilerimiz arasında «Mutlak Fikr»in yayılması husûsunda çalışmalar her gün biraz daha hızlanmaktadır. Doğrusu bu kardeşlerimiz Türkiye'deki davâ arkadaşlarımızı imrendirecek bir olgunluk ve canlılık içindedirler. Bu cümleden olarak ekseriyeti hademe-i hayrat olan bir kısım müteşebbis tarafından Siegen'de bir cemiyet daha kuruldu.

«Siegen ve Çevresi Türk İşçileri İslâmî İbâdet ve Yardımlaşma Derneği», kuruluşunu mütealip ilk kongresini yaptı ve başkanlığa Hâfız Sümmani Göksügür'ü getirdi.

Dernek, ilk olarak 700 D.M. kira ile 200 kişinin ihtiyâcına cevap verecek mescid açtı. Ayrıca faaliyetlerinin en mühim kısımlarından birini teşkil eden dinî tedrisat mevzuunda çalışmalara başladı.

«Siegen ve Çevresi Türk İşçileri İslâmî İbâdet ve Yardımlaşma Derneği»nin idâre hey'etine seçilenler ve vazifeleri şöyle:

Reis **Sümmani Göksügür** (Hâfız-hademe-i hayrat) Reis Muâvini **Rifat İşçi** (Vâiz-hademe-i hayrat), Umûmî Kâtip **İsmail Soy** (işçi), Muhasip **İsmail İbiş** (Tekniker) Veznedar **Refik Sezer** (hâfız-hademe-i hayrat), Kâtip **Ömer Çakır** (işçi), Asil âzâ **Osman Aydoğan** (Hâfız-hademe-i hayrat)..

Derneğin murâkıp âzâları olarak da; **H. Ali Koyuncu** (işçi), **Bahattin Manav** (müezzin-hademe-i hayrat) ve **Hayri Yiğit** (işçi) seçilmişlerdir.

KOÇALLAR TİCARET KOLL. STİ.

Bütün Müslümanların; dost, akraba ve müşterilerimizin Ramazanı Şeriflerini tebrik eder, sıhhat ve selâmetler niyaz ederiz.

MERKEZ:
Unkapanı, Yeni Gıda Sitesi 11 ci Sok. No. 155 - 156
Telefon : 26 87 12 - 22 55 77

HACI ABDURRAHMAN BEŞİKÇİ MAHDUMLARI KİTABEVİ

Bütün Müslümanların; dost, akraba ve müşterilerimizin Ramazanı Şeriflerini tebrik eder, sıhhat ve selâmetler niyaz ederiz.

Çarşıcamii Karşısı No: 13
Tel. : 1512 - 2718'den TRABZON

başyazı

Ermeni Mes'elesinde yeni kıpırdanışların kaynağı...

Kadir Mısıroğlu

Osmanlı Devleti, Cihan Tarihinin iki büyük İmparatorluğundan biri ve hattâ birincisidir. Bu husus, bütün tarafsız tarihçilerce ittifakla kabul edilmiş olan bir keyfiyettir. Hiçbir devlet sebepsiz ve tesadüfi bir suretle **«Büyük Devlet»** vasfını kazanamadığı gibi bunu yüzyıllarca da devam ettiremez. Gerçekten Osmanlı Devleti de kendisini büyük ve kudretli kılan birkaç ana müstenidata mâlikti. Bunların başında **«adâlet»** gelmektedir.

Ülkesinde yaşıyan bütün insanlara **«Müslim, gayri Müslim»** tefriki yapmadan devletin temel hukuki nizamı olan fıkh'ın tayin ve tesbit ettiği esaslar dahilinde muamele etmek, Osmanlı Devletinin fârik vasıflarından biriydi. İslâm fıkhının esasları ise, birer tatbikatçı olan idareciler tarafından konulmuş olmayıp, İlâhî bir surette vâz edilen objektif hukuk kaideleri idi. Bu bakımdan objektif hukuka bağlılık, tarihte hiçbir devlette görülmemiş bir surette gerçekleştirilmişti. Buna muvazi olarak kurulan **«Şeyhül İslâmlık»** müessesesi de başta Padişah olmak üzere, bütün idarecilerin izhar eyledikleri **«İrade»** yi bir objektif hukuk muhtevası teşkil eden Kur'an hükümleri muvacehesinde ciddî bir murâkabeye tâbi tutuyordu. Bu bakımdan Osmanlılarda **«hukuka bağlı devlet»** idealinin henüz dünyanın hiçbir yerinde rekoru kırılamamış bir seviyede temsil ve tahakkuk ettirilmiş olduğu tarihi bir gerçektir.

Osmanlı teb'ası gayri müslimler içinde Türk Milleti'nin dil, âdet ve millî menfaatlerini benimsemek hususunda Ermeniler kadar müsbet davranışlar gösteren hiçbir unsur mevcud değildi. Tarih boyunca birçok kavimlerin geçiş ve istilâ yollarında bulunan Ermeniler, tarihlerinde ilk defa Osmanlı idaresi altında huzur ve sükûnla çalışmak ve gerçek büyük bir refaha ulaşmak imkânını elde etmişlerdi. Bir **«teb'a-i sâdıka»** olmanın mükâfatına nâil olarak efsanevî bir surette zenginleşmişlerdi.

Fakat başta Rusya olmak üzere Ermeniler, parçalayıp yutmak istiyen birçok Türklük ve Müslümanlık düşmanı devletin iğfaline kapılarak en tehlikeli bir zamanda bizi arkadan hançerlemiye kalkıştılar. Kurulur kurulmaz **«Bir Rus Peyki»** olacağı muhakkak olan **«Ermenistan»** hayaliyle yüzyıllarca ekmeğini yedikleri ve idaresi altında huzur ve sükûnla yaşadıkları Türk milletine ihanete yeltendiler. Tabiatiyle bütün Ermeni topluluğuna şâmil olmıyan bu ihanet neticede Ermenî unsurunun büyük ekseriyeti için ciddi bir felâketle neticelenmiştir. Çünkü Türk Milleti çok gayri müsâid şartlar içinde bulunmasına rağmen bu ihânete gerektiği şekilde mukabele etmekten aslâ geri kalmamıştır.

İşte bugün Ermenilerin diline doladıkları hadise budur. Fakat neden hiç kimse çıkıp da «Türkler bunu durup dururken mi yapmışlar?!» diye sormaz. Çünkü; bunca tek taraflı propagandaya rağmen pek âlâ bilirler ki, Türkler bunu yapmak isteseler yirminci Asır başları gibi en zayıf oldukları bir zamanı seçmezlerdi.

asırlar mevcud olduğu halde. Bilâkis yete karşı bir kötü düşüncemiz olsaydı bu, uzun asırlar boyunca hiç mi tezâhür etmezdi?! Hem de Dünya'da **«Türk Asrı»** denilecek kadar şevket ve kudret sahibi olduğumuz asırlar mevcud olduğu halde Bilâkis ecdadımız sadakât gösterdiği müddetce bütün ekalliyeti «vediatullah» yani kendisine Cenab-ı Hakkın bir emâneti kabul etmiş ve kendisini onların her türlü hak ve hürriyetini korumakla mükellef saymıştır. Bu husus şununla da sâbittir ki asırlarca idâremiz altında yaşamış olan yerlerdeki gayri müslim ekalliyetin nüfusunu artmış olarak terketmişizdir. Peki ya Amerika'nın yerli halkı olan zenciler nerde? Endülüs müslümanları nerde?! Onları yok edenler barbar olmuyor da, bir ihânete ceza veren biz mi barbar oluyoruz?! Bu mes'ele çoktan anlaşılmış ve kapanmış olmak gerekmez miydi?!.

Fakat mes'ele fiilen kapanmışsa da Türk Milleti'nin tarihi düşmanları tarafından onun kötülenmesine bir vesile olmak üzere sık sık bir propaganda üslûbu içinde tekrarlanmakta ve tazelenmektedir. Başlangıçta olduğu gibi, bu da Ermeni menfaatlerinden ziyade bu propagandaya Türkiye üzerindeki emelleri bakımından bel bağlıyan devletlerin işine yaramaktadır. Kıbrıs buhranı dolayısiyle dünya efkârı umumiyesini Türkiye aleyhine çevirebilmek için Yunan parmağının yeniden bu mes'eleyi harekete geçirmiye gayret ettiği görülmektedir.

Bu hareketin Yunan emel ve propagandaları ile alâkası şununla sâbittir ki, tamamen sönmüş ve unutulmuşken tam da Türk - Yunan ihtilâfının kızıştığı bir sırada külleri savrularak ortaya çıkarılmıştır. Ermeniler bu davayı tazelemeye niyetli idilerse elli yıldır ne beklemişlerdir. Hadiseler tâze iken propagandaları daha müessir olmaz mıydı?!. Fakat, hayır. Onlar yedikleri dayağı hak ettiklerini kabul edip bir köşeye çekilmişler ve hadiseleri küllemeye çalışmışlardır. Bakınız Türkiye'dekiler nasıl hâlâ aynı anlayış içindedirler. Ama dışardakiler ve hele o günü görmemiş ve doğru tarih de okumamış olanlar kolayca tahriklere kapılabilmektedirler. Ama ne yazık ki kendi hesaplarına değil de yunanlılara âlet olarak...

Biz, terk ettiğimiz muazzam topraklar üzerindeki haklarımızı dâva etmek ve Moskof, Yunan ve hattâ Ermenilerden gördüğümüz zarar ve mezâlimi Türkiye'nin müstakbel menfaatleri için ele almak lüzum ve ehemmiyetini takdir edemezken, daha dün kurulan Yunanistan yarım yüzyıl evvelki Ermeni mes'elesini tazelemekten bile bugünkü millî menfaatlerine yarar bir netice istihsaline çalışmaktadır. Uyanalım ve milletler kendi menfaatleri için nasıl plânlar tertipliyorlar görelim!. Görelim ki biz de iç çekişmeleri terkederek memleketimizin büyük ve müstakbel menfaatlerine yönelebilelim.

Yakın tarihimizde **Meçhûl kahramanlar**

Trabzon Meb'usu Şehid-i Muazzez

ALİ ŞÜKRÜ BEY

«Müdde-i târih ve vatandır!..»
Ali Şükrü Bey

Ali Şükrü Bey'in gaybûbeti Meclis'i karıştırıyor...

Kadir Mısıroğlu

29

LOZAN Konferansı'nın inkıtaı hengâmında Birinci Büyük Millet Meclisi'nde cereyân eden gizli ve açık celselerdeki münakaşaların *Ali Şükrü* Merhumun mâruz kaldığı fecî sûikasd ile alâkası üzerinde duranlardan biri de *Dr. Rıza Nur*'dur. Dr. Rıza Nur, *Ali Şükrü Bey*'le alâkalı sûikasd hâdisesine çeşitli safhalarda fiilen dahil olmuş ve çeşitli müşâhadelerde bulunmuş bir kimsedir. Bu itibarla hâdise hakkında en selâhiyetli müşâhitlerden birisi de O'dur. Onun —kendisiyle aynı siyasî görüşleri paylaşmamış olmasına rağmen— *Ali Şükrü Bey* hakkındaki beyanları korkunç ve cumhûriyet târihi için yüz karası bir tablo çizmektedir. Anlaşıldığına nazaran sûikasd teşebbüslerinin bir takım evveliyâtı da vardır ve bunlar murahhas hey'eti henüz Lozan'dan dönmeden önce başlamıştır. Kendisi;

«Bir gün Ali Şükrü ile konuşuyorum. Kimse yok. O beni dinsiz diye sevmezdi, fakat nâmusludur, riâyetsizlik etmez ve hattâ bana sırrını söylerdi. Biz Lozan'dayken başına gelenleri anlattı. 'Aynen şöyledir:» diyerek mes'eleye girdikten sonra Kılıç Ali ile Topal Osman'*ın adamlarından bâzılarının* Ali Şükrü'*yü öldürmek üzere vazifelendirildiklerini fakat bunlardan biri,* Ali Şükrü Bey'*in uzaktan akrabası olduğundan gidip kendisine haber verdiğini ve* «tetik davran!..» *diye ikazda bulunduğunu hikâye ederek:*

«Ali Şükrü *demek bu teşebbüsten korkmamış. Çünkü şiddetle mukabeleye devâm ediyordu. Hakikaten kabadayı bir adamdı. Hem de güçlü kuvvetli..*

Dedim: «Yahu ihtiyatlı davran! Biraz şiddeti kes!»

Dedi: «Bir şey yapamaz, ben ondan bunun intikâmını alacağım. Bu nâmussuz, hırsız, puşt, pezevenkten milleti kurtaracağım. Ben onu geberteyim de görsün.» dedi.

Bunları büyük bir heyecan ve şiddet içinde söylüyordu. Mizacı pek asabî ve şedid bir adamdı.

Dedim: «Aman bu sözleri iyi sakla, kimse duymasın! Böyle şeyden vazgeç! Henüz sulh etmedik. Bir şer çıkmasın»

Günler, belki haftalar geçti. Bir gün Meclis'e girdim. Baktım bütün meb'uslar orada... Kürsüde. Birşeyler söylüyor? Meclis'de bütün meb'uslara oturacak kadar yer yoktu. Mühim celse olup da hepsi gelince bir kısmı sıralar arasındaki yollarda ayakta oturup dinlerlerdi. Bu yollar tıkanmış, Kürsü yakınına kadar ilerleyemedim. Ayakta durdum. Bekliyordum. Bir aralık önümde: «Ah deyyus! Seni ne vakit geberteceğim!» dendiğini işittim. Usûl ile başımı öne uzatıp, yandan yüzüne baktım: Ali Şükrü. *Yüzü kıpkırmızı, dişlerini gıcır gıcır gıcırdatıyor, ama ne gıcırdama!. Sanki dişleri çene kemikleri kırılıyormuş gibi* «gırt gırt» *ediyor. Adale-i mufifesi öyle bir faaliyette ki; müthiş takallüslerinden (kasılmalarından) avurtlarında birer yumruk gibi olmuşlar. Kuvvetli, adaleli adam. Zaten bu adalede çok kuvvet olur. Bunda büsbütün. Yine geriye çekildim. İçimden dedim: «Oluyor. Bu da .....'i öldürmeye karar vermiştir.» Ama bu cinâyete ilk başlayan ve* Ali Şükrü'*yü sevkeden .....'dir.* Ali Şükrü'*nünki muhafaza-i nefs kaygısıdır. Meşrûdur. Beriki kendini tenkid eden bir meb'usu öldürtmek istiyor. Hâlis tiranlık, hâlis cinâyet, kelime işi...*

Yine iyice arası geçti. Osman Ağa *Ankara'daymış. Sokakta rastgeldim. Yüksekte Çifte Gâzi Mektebi yanında oturuyor. Karaoğlan Caddesi'nde rastgeldim. Nereye gittiğimi sordu «Meclis'e» dedim. «Ben istasyona gidiyorum, berâber gidelim» dedi. «Peki» dedim. İstasyona kadar berâber yürüdük ve konuştuk. Beni severdi, itimadı vardı. Ben de onu severdim. Meclis'in önünden geçerken dedi ki:*

«Yahu, Meclis'te birçok vatan hâini meb'us varmış, bunlar memleketi satıyormuş. Niye bana haber vermiyorsun? Meclis'i basıp hepsini keseceğim. Başka çâre yok .Bu kadar emek, bu kadar kan. Memleketi kurtardık. Derken şimdi bunlar çıktı.»

Baktım, kemâl-i sâfiyetle söylüyor. Ben ise işin dehşetinden tüylerim ürperdi...» (74)

Dr. Rıza Nur, Topal Osman Ağa'nın bu düşünceleri üzerinde imâl-i fikr ettikten sonra onu böyle bir cinâyeti irtikâb etmekten vaz geçirtmek için şöyle dil döktüğünü nakletmekte ve şu tafsilâtı vermektedir:

Dedim ki: «Ağa, ben seni çok severim. Sen de bunu bilirsin. Bana itimadın var mı, beni sever misin?»

Dedi: «Vardır, seni çok severim. Sen tam vatanperversin. *Venizelos*'u bile döğdün.»

Dedim: «Peki beni dinle! Sana babaca nasihatim var. Sen câhilsin. İşlerin içyüzünü anlamazsın. Bu lâkırdılar aramızda kalacak amma, yemin et!» Yemin etti. Devam ettim: «Meclis'e hâin yoktur. Onlar hükûmetin yolsuzluğu aleyhindeler. Biraz azgınlar, amma, iş böyledir. Sakın bu işi yapma! «Yazık, bu millete bu kadar hizmet ettin, bunları mahvetme. Bu işi sakın yapma! Millet Meclisi'ni basmak pek ağır birşeydir. Hem de sen bunu kanınla ödersin.»

Dedi: «Ne diyorsun?»

Dedim: «Böyledir. Bana söz ver! Yapmayacağına yemin et!»

«Yapmam. İyi ki söyledin» deyip yemin etti.

Bu adam câhildi, hunhardı, fakat iyi insandı, pek vatanperverdi. Anlatınca anladı. Ben de böyle dehşetli bir fâciayı izâle ettim diye sevindim. Artık bitti dedim. Hattâ o esnâda istasyonun rıhtımında berâber bir aşağı bir yukarı volta vuruyorduk. Şakalaştım. Gülüştük. O gün de istasyon pek kalabalıktı. Bir istikbâl mi vardı, neydi bilmem... Bir tesâdüf, bakın ne yapıyor. Çok iş tesâdüfe bağlıdır. Bu tesâdüfler milletin bile tâlihlerini değiştirirler.

İki üç gün geçti, bir gün *Ali Şükrü*'nün meydanda olmadığını söylediler. Kardeşi iki gün beklemiş, bakmış yok, hükûmete söylemiş, *Rauf*'a söylemiş. Hükûmet arıyormuş. Bakıyoruz, *Rauf*'ta bir fevkalâdelik var. Hey'et-i Vekile'de soruyorum, soruyorlar, kimseye hiçbir şey söylemiyor. Herkes merakta. *Ali Şükrü* ne oldu? Yine bunu *Rauf*'a Hey'et-i Vekile resmen soruyor. Hiç bir şey demiyor. Bir aralık *Ali Şükrü*'yü otomobille Çankaya civârında görmüşler diye bir havâdis çıktı. *Mustafa Kemâl*'in yâveri Arnavut *Bozok Sâlih*'e rast geldim. *Ali Şükrü*'ye dâir malûmat sordum. O da bunu söyledi. Ve o kadar tabii söyledi ki, âdeta inandım. Hınzır kaatil... Halbuki kendisi de işde methaldardır ki, sonra anlıyoruz. Demek bu rivâyeti kendileri çıkarmışlar. Bunda muhakkak bir fena şey var? Ama nedir? Anlamak mümkün değil.

O vakit İkinci Grup kuvvetli olduğundan Adliye Vekili onlardan. (Kayseri Meb'usu *Rıfat*), hâkimler, jandarma hep onlardan idi. Adliye şiddetle tahkikata koyuldu. Tahkikat derhal şunu gösterdi:

İki gün evvel *Ali Şükrü* ak-

şam üzeri Karacaoğlan caddesinden hükûmete giden yolda câmi karşısında kahvede imiş. *Topal*'ın adamlarından ismini unuttuğum bilmem ne kaptan denilen adam gelmiş. *Ali Şükr*ü'ye «Ağa seni istiyor» demiş. Aynı memleketli olduklarından birbirlerini tanırlarmış. Kalkmış, berâber gitmişler. Ağa'nın evine girmişler.

Demek, iş geldi, Ağa'ya dayandı. Benim de derhal Ağa ile görüştüğümüz aklıma geldi.» (75)

74 — Dr. Rıza Nur Hayat ve Hâtıratım C. III Sh. 1173

75 — A. g. e. Sh. 1174 — 1175

Şadol Boya Sanâyii

Kemal Şadoğlu

Fermeneciler Caddesi
Nu : 76-78
İSTANBUL

Bütün müslümanların; dost, akraba ve müşterilerimizin idrâk eylediğimiz Ramazan-ı Şeriflerini tebrik eder, sıhhat ve sıhhat ve selâmetler niyaz ederiz.

ULUSOY

Sümer Yığcı

Bütün Müslümanların; dost, akraba ve müşterilerimizin mübarek Ramazan-ı Şeriflerini tebrik eder, sıhhat ve selâmetler niyaz ederiz.

Oto Mazot

Pangaltı Dolapdere
Caddesi No: 178-180
İSTANBUL

Bütün müslümanların; dost, akraba ve müşterilerimizin mübarek Ramazan-ı Şeriflerini tebrik eder sıhhat ve selâmetler niyaz ederiz.

TÜRKÇESİ Ahmed SELÂMÎ

Diyânet eliyle Şerîata ambargo mu?

1924 senesinde ihdâs edilen Türkiye Cumhûriyeti Diyânet İşleri Başkanlığı denilen resmî dâire, *lâik ve demokratik* olduğunu beyân eden bir devletin bünyesinde, umum müdürlük seviyesinde bir makamdır. *Lâik* olduğunu iddia eden bir devlet, herhangi bir dînî, böyle umum müdürlük seviyesindeki emniyet sibobu kabilinden dâirelerle avucunda tutar; ve o dînin tepesinde âmir olarak bulunursa, o mekândaki lâiklik, gözboyama malzemesi olarak kullanılıyor demekdir. Zirâ bir devlet, «*ben lâikim*» dedi mi, ve bu deyişinde de nâmuslu olduğunu beyân etdi mi, artık ona düşen, bir eksiksiz bütün dinlere *muhtâriyet* vermek; ve dinlerin hiçbirini avucunun içinde tutmamakdır. Bir devlet ve meselâ Türkiye Cumhûriyeti Devleti «*ben yehûdîlik ve hristiyanlık denilen dinlere muhtâriyet tanırım, onları avucumun içinde tutmam, ama Müslümanlık dînini umum müdürlük seviyesindeki bir makamla kendine bağlar, emrine alır, onun âmiri de, müdürü de, patronu da ben olurum!*» dedi mi; ve o mekânda bir de, 163. madde gibi bir cezâ kânûnu maddesi, İslâmî esasların tatbikini istemeyi 2 seneden 7 seneye kadar ağır hapis hükmüne bağladı mı, artık orada ne dîn ve vicdan hürriyetinden bahsedilebilir; ve ne de, «*müslümanım!*» diyen bir insanın en tabiî ve fıtrî bir takım haklara sâhib olduğundan...

Türkiye'deki müslümanın, yehûdî ve hıristiyanların aksine hem *muhtâriyeti* yokdur; ve hem de, İslâmî esasların tatbikini istemeyi 2 seneden 7 seneye kadar ağır hapis hükmüne bağlıyan 163. madde, yehûdî ve hıristiyanlar için değil, sâdece ve yalınız müslümanlar için vardır; müslümanları zındana atmak için çıkarılmışdır; müslümanları susturmak için işletilir...

Bütün bunlardan sonra da, müslümanlar için, «*din ve vicdan hürriyetine sâhibdirler, hürdürler!*» diyen olursa, ona, Allah'dan akıl, fikir ve vicdan niyâz ederiz!

Türkiye'deki rejimin ödünü patlatan, ne anarşidir, ne pahalılıkdır, ne alkoliklikdir, ne mâlî sıkıntılardır, ne de resmî soygun ve vurgunlardır. Türkiye'deki rejimin asab tellerini tepeden tırnağa geren, ve onu hasta eden, *Son Şerîatın* siyâsî, iktisâdî, ictimâî ve hukûkî temel nizamlarıdır. Türkiye'deki rejim bu temel nizamlara düşman olduğu kadar, kâinatda hiçbir şeye düşman değildir. 163 üncü madde, işte bunu apaçık ortaya koyuyor. Rejim, Diyânet İşleri Başkanlığı denilen yeri de, işte bunun için avuçlarında tutuyor. Rejim, Diyânet İşleri Başkanlığı adını verdiği yer vâsıtasıyla, müslümanları ve İslâmiyeti gözaltında bulunduruyor. Bunun binlerce ispat vesîkasından bir tanesi de, Diyânet denilen yerin, Ramazan münâsebetiyle yakında neşrettiği ta'mimdir. Bu ta'mîmiyle Diyânet denilen yer müftülüklere 81 mevzu göstererek, Ramazan boyunca yapılacak vaazların, bu 81 mevzu dışında olmamasını emrediyor...

Eğer bu 81 mevzu, İslâmiyetin tamamını içine alıyorsa, bu bütünü 81'e bölmek abesdir, «*bir vâiz dilediği bahsi ele alabilir*» demek işi halleder... Yok eğer, «*bu 81 mevzu dışında kalan 81.000 mevzûa el atılmıyacak!*» denmek isteniyorsa, ki mevzuların 81'e ircâı ve böylece tahdîd ve ta'yînî bunu gösteriyor, buna da, Allah'ın nizâmına ambargo koymak denir... Yani, «*lâikim!*» diyen bir rejim, Diyânet denilen umum müdürlük seviyesindeki resmî yeri ile demektedir ki, «*ben, benim hoşlanmadığım Şerîat mevzularının halka duyurulmasını istemiyorum; vatandaş, öyle beşerî münâsebetleri tanzîm edici Şerîat kânunlarını öğrenip belliyemez; Şerîat Allah'ın nizamıysa, ben de benim!*» İşte bu da dîn hürriyeti...

Diyânet denilen emniyet sibobu, ta'yîn ve tesbît etdiği bu 81 mevzu ile, dîn istismârı da yapıp, lâik rejim hesâbına, vergiden, Kızılaydan, sadaka-yı fıtırdan, bol bol bahsettirecekdir! Ayrıca bir sürü mürtedin *ülülemr* tanınması için kimbilir ne te'viler ve tahriflere yeltenilecekdir. Hele *naklin* ve *nasların* aleyhinde; aklın, o vahy ipinden boşalmış aklın lehinde, ne putperestlikler yapılacakdır!. İşte bu kabil şeylerle 81 mevzu' ortaya çıkacak, mukaddes dînimizin, münâfıklar, kâfirler, mürtedler, zâniler, hırsızlar, vatan hâinleri, Allah düşmanları, Şerîat hırlayıcıları hakkındaki o son derece mühim esasları, bu 81 mevzuun dışında bırakılıp millete duyurulmıyacakdır. Şerîata göre mirasın ve nikâhın nasıl olduğu; nikâhın nerede bozulup, müteâkıb zamanların nasıl zinâ yapılmış hükmü yiyeceği; helâl ticâretin nasıl kazanılacağı; dâr'ül-harbdeki hukûkun ne olduğu; şerîat düşmanlarına malla, canla, emekle ve reyle destekçi olmanın hükmü; Allah'ın nizâmı için malla, canla, nasıl çalışılması icâbetdiği; müslümanın aslâ esir yaşıyamıyacağı; mü'minlerin kâfirlere ve Şerîat düşmanlarına dost olmaları hâlindeki hükmün ne olacağı; Şerîatı öğrenip — öğretmemenin en büyük günâhlardan olduğu; vs. ise bu 81 mevzu arasından aforoz edilecekdir...

Bütün bunlardan sonra da, Türkiye'deki müslümanların hür, din ve vicdan hürriyetine de mâlik bulundukları propaganda edilip yayılacak; diyânet kafalı birçok geri zekâlılar ise, hutbelerden nice kâfirlere sıhhat ü selâmet niyâz edecek ve rejim de Ramazan bitince bayram edecekdir...

TEBRÎK: Hulûliyle müşerref olduğumuz mübârek Ramazân-ı Şerîf, kâriîn-i kirâma ve umum müslimîne medâr-ı seâdet ve selâmet ola...

BEYÂN-I İ'TİZÂR: Geçen nüshamızdaki yazımızda vukua gelen satır kaybı ve tashîh hataları için, kâriîn-i kirâmın nazar-ı müsâmahalarına ilticâ eyleriz efendim.

YOL
OLDUR Kİ DOĞRU VARA
Selâhaddin ES

163'ün pençesinde cezaevinde 8'nci hafta

Anarşi ve Ramazan

S. Muradbeyli

Büyük içtimaî perişanlıklar içinden, kıymet hükümlerinin dehşetli tayfunlarla alabora olduğu ummanlardan geçiyor; Türkiye de, İslâm âlemi de bütün insanlık da... İnsanlık bugün, gizli güçlerin harekete geçirdiği eşyanın teknoloji sâyesinde kazandığı mahiyet ve kudret karşısında çaresiz.. Dev kompüterlerin insan akıl ve iradesindeki zaafı yakaladığı anda bütün dünyayı alt-üst edip önlenemez felâketlere yol açabileceğinin, nükleer silahların her şeyi bir anda «bir varmış - bir yokmuş»a dönüştüreceğinin korkusu insanlığı kendi kuvvetine perestiş eden bir dereceye yuvarlamışken; iradesine mahkûm olarak hareket edip duran «madde», son anda, neredeyse insana karşı istiklâlini ilân eder bir üstünlük daha kazanıp, sadece can sahibi olanları tahrib etmek gibi bir hassasiyeti olan nötron bombası olarak yapıcısının karşısına çıktı. Bu, belki de insanın karşılaştığı en korkunç anarşidir. Çünkü, «madde» artık kendini tahrib ettirmeyen hassasiyetiyle karşımıza çıkıyor. Muhtemel bir harbde atılacak bir nötron bombası sadece bütün can sahiplerini tahrib edip, maddî hiç bir hasar meydana getirmiyecek... Burada insan'ın insana galebe çalışının mı, yoksa cansız maddî güçlerle can sahibi olanların savaşının mı olduğu neyin korunmak istendiği ibretle düşünülmelidir

Hayatı korumak için kazanılması gereken bir servet olan ilim ve onun eşya'ya tatbiki olan fen (teknik), hayatın sırrından nasipsiz ve habersiz olan insanlığın elinde nasıl hayatı vurmak için pusu kurmuş bir eşkiya haline geldi, gör...

Evet, ilim ve fen, hayatın esrârını anlamaya bir vesile olacakken, hakikat ile aramıza çekilen bir perde, bir demirperde haline gelip, madde'yi putlaştırıp ona tapındırma sevdâsında.. Putunu kendi yapıp tapınan insanlık, kendisine ihanetten ve hakikatten gafletinin acı darbelerini yedikçe bu sefer de çaresizlik içinde çırpınıp, feryâd ediyor.

☆☆☆

Türkiye'nin bugün içinde bulunduğu durum da aslında aynı temel strateji yanlışlığından kaynaklanmaktadır. Çünkü iki asırdır gerçekleşmesi uğrunda mücadele verilen batılılaşmanın sonunda bugünkü anarşi tayfunu ile düğümlenmesi hiç de şaşırtıcı değildi. Temelini prometheus'cu (materyalist) ve afrodisiyaks (şehvetperest) düşüncelerin oluşturduğu Batı kültür ve medeniyetini kabul eden bir İslâm cemiyetinin Batı'nın bütün fikrî saplantılarından; kapitalizm, komünizm, liberalizm, faşizm, sosyalizm, terörizm, nihilizm, anarşizin, masonizm, Laisizm, nasyonalizim (kavmiyetçilik), enternasyonalizm v.s. sapıklarından beri olması düşünülemezdi ve öyle oldu.

Nitekim dünya bugün büyük buhranlar içinde kıvranırken Türkiye de kendinden kaçışının yabancılaşışının koklamaya bile tahammül olunmaz zakkum çiçeklerini devşiriyor; feryâd ediyor, çareler arıyor. Ama asıl çarelerin çaresini, ballar balını aramaya tâlib olamıyor; Çünkü anayasa, gerek Başlangıç kısmıyla, gerek ikinci gerek 19 ncu ve sair maddeleriyle bu yolu kapatıyor, manialar koyuyor.

Geçen hafta televizyonda anarşi ve asâyiş, meselelerinin siyasî parti, temsilcileri arasında bir açık oturumda ele alınışını seyrettik. CHP adına Necdet Uğur'un, AP adına Süleyman Tuncel'in, MHP adına Nevzad Kösoğlunun, MSP adına Dahiliye vekili Korkut Özal Bey'in görüşlerini açıkladıkları bu açık oturumda Türkiye'nin talihsizliği sırıtıyordu.. Çünkü, iktisadî bakımdan maddî doygunluğun zirvesinde olan ülkelerde de, maddî yoksulluğun zirvesinde olan ülkelerde de, anarşinin en büyük mesele olarak ortada durduğu unutulup, CHP temsilcisi meseleyi marksist materyalizm mantığının icabı sadece ekonomik dengesizliğe bağladı. AP temsilcisi; kemalistlerle marksistlerin işbirliği halinde oldukları gerçeğini görmezlikten gelerek Türkiye'deki anarşinin sebebini kemalistlerle, atatürkçülerle komünistler arasında mevcud olduğunu zannettiği bir mefruz mücadeleye bağladı. Yâni Türkiyede bir tarafta komünistler varmış, bir tarafta da atatürkçüler.... AP zihniyetindeki bu anarşiye göre de komünizme bizatihî düşman olan müslümanlar da atatürkçü sayılıyorlar, zahir..

Ya, MHP? Evet «Türklük gurur ve şuûru, İslâm ahlâk ve fazileti» gibi sloganlara sarılıp Türkiye'nin meselelerine çözüm aramak iddiasındaki bu partinin temsilcisi milyonlarca televizyon seyircisi karşısında «Türklerin bin yıllık mukaddeslerine bağlı bir gençlik yetiştirilmesi için maarifin millileştirilmesi gerektiğini; bunun için de bütün partilerin Cumhuriyetin, demokrasinin, ve anayasanın dibâcesindeki temel prensipler etrafında birleşmesini» teklif edebilmesi, «Türklük gurur ve şûuru» denen tekerlemenin açmazlarını sergiliyordu. Çünkü bir taraftan mâneviyatçılıktan, mukadddesatçılıktan dem vurup, diğer taraftan da anayasanın dibâcesi ve Cumhuriyetin temel nitelikleri denilerek, laiklik ve malûm devrimlere sığınmak tam bir fikrî anarşidir, bir paradoks halidir. Anarşiyi ortadan kaldırmak için, mevcud anarşinin sebebi olan mefhum ve müesseselere tutunmak paradoksu..

MSP temsilcisi ve Dahiliye Vekili olarak konuşan Korkut Özal, mes'uliyet mevkiinde yeni olduğu için konuşmasının henüz zamanı olmadığı mazeretiyle mes'ele üzerinde ideolojik açıdan ziyade pratik yönden durdu, insanın davranışlarına istikamet veren gücün iç dünyaya âid mânevî güçler, inanç gücü olduğunu hatırlatmakla yetindi.

☆☆☆

Türkiye fikrî anarşinin iki asırlık meyvesi olarak son yılların en korkunç siyasî güçler anarşisini yaşarken ve devletin çözüldüğü, her sahada hissedilirken, yeni bir Ramazan mâneviyâtıyla da yüzyüze geldik. Eğer kadri bilinirse, bu fırsat gecenin zulûmâtından sonra gelen tanyeri aydınlığı gibi, yolun seçilmesi ve istikametin düzeltilmesini ihtar eder. Çünkü Ramazan, müslümanların sadece nefslerine galebe çalmasını öğretmez; müslüman'a inancına göre bir hayat nizamı kurmasının kalkış noktasının ferd olduğunu, ferdden başlayan bir cemaatleşme olduğunu, ne ferdin cemiyete, ne de cemiyetin ferde fedâ edilemiyeceğini öğretir. Müslüman, «müslümanların en hayırlı ve hür insanlar topluluğu» olduğunu; inançlarına dayalı hayat nizamını kurmadıkça mağlubiyeti kabullenmiş olacaklarını, müslümanca yaşamak hak ve imkânının ellerinden alındığı yerde, müslümanca ölmek vecibesinin bir yeni imkan olarak karşılarına çıktığını en kesif şekilde bu ayda öğrenir. Laiklik ucûbesine tutunmak uğruna bu fırsat heder edilmemelidir.

Türkiye, anarşi içinde kıvranırken, çareleri abeslerden imbiklemekten vazgeçmelidir. Eğer kurtuluşu samimiyetle istiyorsa, kurtuluş reçetesi'nin milletin kalbindeki inançta mevcud olduğunu görmelidir artık...

Yarın çok geç olabilir..

• TESBİT

Sadık Özarslan

Kümülo Nimbüs Bulutları

Mâlûmdur ki bu bulutlar; fırtına bulutlarıdır, fırtına getirirler. Ufukta kitleler hâlinde belirir ve hareketleri gözle takîb edilir... Böyle anlatıyor bilenler. Kümülo nimbüs bulutları... Tehlikeli bulutlar. Fırtına, bora dolu bulutlar bunlar.

Sevdim doğrusu... Cemiyetimizdeki bulutlara ne kadar da benziyorlar? Cemiyetimiz üzerinde dolaşan kara bulutlara çok benziyorlar. Demek başlarımız ucunda bu nev'iden bulutlar dolaşıp durmaktadır. Demek bunun için fırtınalar, boralar dinmemekte. Bünyemizi kemiren, milletimizi kasıp kavuran fırtınalı bulutlar; ortalıkta kitle hâlinde dolaşıyorlar... Ve gözle de görülüyorlar. Hatta elle tutuluyorlar bile. Fakat aramızda dolaşan kara bulutların bazı hususiyetleri var. Evvelâ aralarında renk farkı var. Meselâ gökyüzünde görülen fırtına bulutu kümülo nimbüs, siyah veya boz renkte ise... aramızdaki yahut üzerimizdeki bulut, kızıl renklidir. Semâdaki fırtına bulutu gözle görülür ve fakat el ile tutulamaz. Amma beriki, içimizdeki elle tutulabilir. Lâkin kaçabilir de... İzini kaybedebilir de.

Bulut... Üzerimizde kitleler hâlinde dolaşan bulut!... Devamlı fırtınalar taşıyor; yapılan bendler, taşıyor; bir sel ki; daha büyük ve daha mukavim bendler bekliyor. Öyle bir çare aranıp bulunmalı, öyle bir yola girilmeli ki; fırtınalar dinsin, seller çekilsin. Bulutlar, tehlike yerine rahmetler indirsin!.

Kimse kimseyi göremiyor... Görüş zâviyeleri hayli daralmış. Birbirine çarpıyor insanlar... Toslaşan sadece vâsıtalar değil; gençler de vuruşuyor. Cemiyetimiz üzerinde dolaşan kümülo nimbüs bulutları; yağmur yerine, kar yerine... silâh taşıyor, mermi taşıyor; milletin de sabrı taşıyor.

Dağıtalım sisleri!... Aramıza perde olan sisleri elbirliği, gönülbirliği ile dağıtalım. Görüş açılarımız genişlesin!... Birbirimizi iyice görebilelim. Nedir bu çektiğimiz? Ne uğruna ölüyor şu gençler? Niçin kaplıyorlar? Görüyoruz ki; üniversite ve yüksek okulları da sisler basmış... Bulutlar, tehlike bulutları yürümüş üzerlerine. Toz - dumandan gerçekler görülemiyor, hakikat seçilemiyor... Boğuluyor gençlik, nefes alıp veremiyor. Nerede ise ciğerleri çürüyecek zavallıların. Nefes alış - verişlerinden belli. Kalblerini kaptırmışlar; gönüllerini çaldırmışlar... Kafalar tütsülenmiş. Nedir bu hâl? Daha nereye kadar? Aramızda, aralarında dumanlı havaları seven kurtlar var... Yiyorlar, içten içe gençliği yiyip bitiriyorlar.

Sisleri dağıtıp tehlikeli bulutları savuşturalım. Yapalım bunları ki gençler kurtulsun; husûmetler, muhabbete ve kardeşliğe kalbolsun! Tamamsa buyurun!. Bekliyoruz.

سلامی

İllâ samimiyyet!..

TÜRKİYE'DE bir «*münevver samimiyetsizliği*» vardır ki; ben, başımıza ne geliyorsa bu yüzdendir, derim. Koskoca bir imparatorluğu yıkan da, onun yerine kolu kanadı kırık ve dahi yağmalanmış bir ülke ile iktifa ve gününü gün eden de, bugünkü herc-ü merc'in mes'ulü de «*Münevver samimiyetsizliği*» dir.

Siz isterseniz, «*aydın kaypaklığı*» deyin buna, maksadımız aynı kapıya çıkıyorsa farketmez. Eğer, münevverin bağlısı bulunduğu fikre olan bağlılığının (mensubiyetinin) lâçkalığını kastediyorsanız, mes'ele yok; hemfikiriz. «*Münevver*» diye külliyen söylüyorum ha, müslümandı, sağcıydı, solcuydu bir ayrım yapmadan topunu birden ithama muhâtab ediyorum.

Ee, meşhur lâftır «*istisnâlar kâideyi bozmaz...*» derler.

O bahis başka, fakat, Türkiye'deki münevverin ne solculuğu solculuk, ne sağcılığı sağcılık ve ne de —Allah biliyor a, dilim varmıyor lâkin yazmaya mecburum— müslümanı müslümanlıktır.

Has müslüman münevveri tanıyanlar sinelerini açsınlar!

Geçenlerde Ahmed Selâmî Bey kardeşimiz yazmışlardı, ben kendi hesabıma son yıllarda o kadar faydalandığım bir başka yazı okumamıştım; öylesine içime işledi. Bilmem sizler farkettiniz mi?. Gelin birkaç satırını hatırlatayım; diyor ki:

«Ölçülerimize göre en tehlikeli insan, müslüman olmadığı halde müslüman kabûl etdiklerimizdir. Mukaddes Şerîat ıstılâhâtımız arasında böylelerine «münâfık» tesmiye ediliyor. Münâfık; Şerîat ve Şerîatçılar (müslümanlar) için en büyük tehlike teşkil etmeyi, inanmadığı halde inanmış olma keyfiyettyle sürdürür... Bu demekdir ki, münâfık, bir ajandır, bir casusdur. İşte münâfık, bunun için en büyük tehlike...

(.....)

Muhlis görünüp işi gücü dünyâ rahatı olan zayıf ve aceze müslümanı tesbit ve tâ'yîn edebilmek de şart.

Muhlis ve samîmî görünüp, işi gücü menfaat, makam, şöhret, alkış, benlik, para, gösteriş, tehakküm devşirmek olan çirkinleri teşhis de şart.»

(Sebil, 5 Ağustos 1977)

diyen Ahmed Selâmi Bey bir hafta sonraki yazısında yine bu ehemmiyetli mes'ele üzerinde durarak bir müslüman için samimi olmanın islâmî (şer'î) esaslarını berrak bir sûrette ortaya koymuş bulunmaktadır

(Sebil 12 Ağustos 1977 tarihli nüshadaki yazısı)

Mes'eleyi azıcık dedi - kodu seviyesindeki müşahhas hâliyle de hatırlamak istemez misiniz?. «*Kol kırılır, yen içinde kalır*» demek yok; kırık kolla kılıç tutulmaz, pala savrulmaz!. Bunları âleniyete intikal ettirmede —bırakınız sâir faydalarını— sâdece yeni nesillerimizin (gençlerimizin) bugünden istikbâle uzanan yolda kendilerini bekleyen mâniaları görüp, tesbit ve teşhis edebilmeleri için fayda vardır. Hiç mi kulağınıza çalınmadı şu sözler:

«Niye mi orada yazıyormuş, para almış azizim... Zaten paraya dayanamaz o! Parayı ver, senin de düdüğünü çalar; bilmez misin?.»

«Ah şu koltuk sevdâsı... Hep bunlar onun koltuk sevdâsı yüzünden olmuyor mu zaten?. Yine yapıştı bir koltuğa.»

«O bu dâvânın simsarıdır, azız kardeşim. Tüccarıdır!»

İtiraf ediniz lütfen, hiç duymadınız mı bu türlü sözleri?

Duydunuz elbette.. Ve daha çok duyacaksınız. Şöyle düşünebilirsiniz: Bunların bir kısmı uydurmadır, hattâ çekememezliktir, dahası pislik atmadır!..

Mümkün... Pek mümkün.

Ancak, ricâ ederim, diyelim ki, bunların tamamı fitnenin, fesadın, çekememezliğin, yalanın, uydurmanın, pisliğin mahsûlüdür de; 200 yıl içerisinde müslüman mutlak hâkimi olduğu koskoca bir imparatorluktan bugünkü Anadolu'da küfrün karşısında horlanan, tepelenen, ka'le alınmayan bir azınlık mevkiine nasıl düştü?..

Soruya cevap veriyorum diye, mes'uliyeti pattadak «*emperyalizme*» ve onunla birlik olan «*maşalara*» yıkmak, kolaycılıktır. Onlar vazifelerini yapmışlardır, vazifelerini..

Cevabı dışarıda değil sadece, müsaade edin de, içimizde arayalım.

Samimî olalım.

İllâ samimî.

Y. YALÇINER

TÜRK-İŞ'DE HAMAMIN NÂMUSU KURTARILDI

Bir megalomanın hezeyanları gibi, «En büyük işçi sendikaları konfederasyonu» yâverleri yıllardır umûmî efkârı meşgul ederken, **«büyüklük hastalığı»** kendini ve ârazlarını bir kere daha gösterdi.

Rüzgâr gülü misâli yel'e göre yön değiştiren «Dede» Tunç, idâreyi ele alışından sonra Türk-İş'i de aynı paralele soktu. Zamânın şartlarına göre, ikbal kapısı olarak seçtiği CHP'den **DİSK'in «aba altından çomak göstermesi»** neticesi ümidi kesince **«Büyük güç»** olarak gördüğü AP'ye meyletti. Zaman koalisyon hükûmetleri zamanıydı ve yeni ikbâl kapısından «iş» çıkmıyordu.

Partiler arasında mekik dokumaktan başı dönmüştü Türk - İş'in. Kırk küsur sendikayı çatısı altında topluyordu ve kırk ağızdan ayrı sesler çıkıyordu. Tesanâd sağlanmalıydı Türk-İş'de. Bunun neticesi, orta yol bir siyâset tutturmuştu «Dede» Tunç. Biraz sola meylederek..

Bu tutumu yüzünden **«Büyüklük»** iddiaları kimseyi tatmin etmiyordu, konfederasyonun işçiyi uyutma ve avutmadan başka bir iş yapmadığı kanaati hâsıl oluyordu.

★ İŞÇİNİN HAYSIYETİ... EMEĞİN HAKKI..

...Ve için için kaynıyordu Türk - İş. Bu iş sür'âtle çözülmeli ve sendikalar arasında «haysiyetli» bir yer alınmalıydı... Tavanı, tabandan zorlayanlar bu düşüncedeydi.

Nihâî kararı vermeyi yine «Dede» almıştı üzerine. Sefâlet edebiyatının, alınteri sömürüsünün ayyuka çıktığı yerde «Gerv»den daha sağlam, daha **«birleştirici»** bir yol mu olurdu? Hem de **«genel»** yanî umûmî olan bir **«Grev»**

İşçinin haysiyeti... Emeğin hakkı... «Dede» kıvırırdı bunları. Kıvırdı da.

★ BİR BÂBİL KULESİ GİBİ...

Seçimlerden çıkılmıştı kapitalisti de, komünisti de tek bir partiyi veya iki büyük partiyi **«iktidar»** görmek istiyordu. Üç partili, hele MSP'li bir koalisyona kimse yanaşmıyordu. Bundan daha iyi bir **«fırsat»** olamazdı **«Dede»** için. Patlattı balonunu:

«İkinci MC kurulacak olursa genel greve gideceğiz!.»

«MC» kuruldu. Hani genel grev?

«Genel grev»e Türk - İş bünyesinde ekseriyeti temin edecek taraftar bulmak güçtü. Bir Bâbil Kulesi gibiydi konfederasyon. Yine her ağızdan ses çıkacaktı. Çıktı da. Dimyattaki pirince giderken evdeki bulgurdan olmak da vardı zira..

Mes'ele Türk-İş'in umûmî idâre heyetine getirildi. Getirildi ve şenlik başladı Türk - İş'de.

«Dede» nin bir yana yamanma isteği çok sert aksülâmellerle karşılaştı. Basına açık başlayan toplantıda Tunç **«tüzüğü çiğnemek ve «Türk - İş'i parçalamakla»** itham edildi.

Tunç'un konuşmasından sonra toplantı basına kapatılırken 40 sendikanın temsilcilerinden büyük bir kısmı **«bizi bağlayıcı sözler söylüyorsun. Yaptığın emrivâkiler yeter!»** diye bağırıyor ve mes'ele yeni bir safhaya dökülüyordu.

Kısacası, **«genel grev yapılmazsa Türk - İş'ten de, senatörlükten de istifa ederim»** diyen **«Dede»**, şapa oturuyordu. Mes'ele, ekseriyet tarafından tatlıya bağlanmak isteniyor ve bir **«muhtıra»** ile isteklerin liderlere bildirilmesi kararlaştırılıyordu. Yanî hamamın nâmusunu korumaya yetecek kadar bir tedbir...

● **TUNC — Sıra senatörlükten istifaya geliyor...**

Hâriciyemizin uyandığına inanabilsek...

Yıllardan beri yazılıp söylenmiştir: Yunanistan **«Megalo İdea»** peşindedir. Mütecâviz emeller beslemektedir. O'nun «Büyük Fikir» yani Megalo İdea dediği İskender-i Kebîr'in vaktiyle dolaştığı ve zaptettiği sahayı ele geçirmek ve büyük bir Yunanistan kurmaktır. İskender Yunan yani Grek mi idi?!. Hayır! Olsun ne çıkar. Bu Makedonyalı cihangir'in ilk çiğnediği ülkenin Yunanistan olması da mühim değildir. Bu günkü Yunanlıya kitleleri fitilliyecek bir mefkûre lâzım, o kadar.. İskender yalanı yahud hayali ile bunu te'min ediyorlar.

Ama bu dava **«Türkiye'ye karşı»** olmak yönünden hayatî bir ehemmiyeti hâizdir. Bunun en hayati noktası da Adalardır. Lozan'da aptalcasına İtalya'ya kaptırılan, İkinci Cihan Harbi'nde ise onlardan Almanlara geçmişken bedâva verdikleri halde —anlaşılmaz bir hamakatle— alınmayan adalar..

Şimdi Atina'ya bu adaların silâhsızlandırılması için nota verilecekmiş. Bede harab el Basra.. Bu adalara **«Nato Üssü»** diye kamufle edilerek bir çok askerî tesis kurulurken bizimkiler acaba neredeydiler. Birgün Nato çekilirse bu üslerin Yunanistan'a kalacağını ve Türkiye'nin müdafaası için ciddî bir tehlike teşkil edeceğini o gün düşünmek gerekti.. Bununla beraber Türk hariciyesinin yıllar süren uykusundan uyanabildiğine bir inanabilsek.. Yine de seviniriz. Ama ne gezer. Yoksa birâderler —yüksek seviyede— Türk - Yunan soğuk harbini bir nebze sıcağa çevirerek Ortadoğudaki sınâî kalkınma hızında İsrail'i rekabet edilemez hale mi getirmek istiyorlar acaba.. Bakalım zaman ne gösterecek

Baksanıza, Türkiye'nin Ege Denizi'nde kullanmadığı bir takım haklarının bulunduğu gerçeği bile, Yunanistan'ın hazırlattığı bir raporla ortaya çıkıyor garip değil mi?!

Anarşi münbi CH RAĞ

yeni akıl hocas

● **Hayalciliğinin neticesi parti işi sürtüşmelerin meydana gelmesine yol açan Ecevit, her başı sıkıştığı zaman yanında bir yahudiyi buluyor. İşte bunlardan biri daha! Sulzberger**

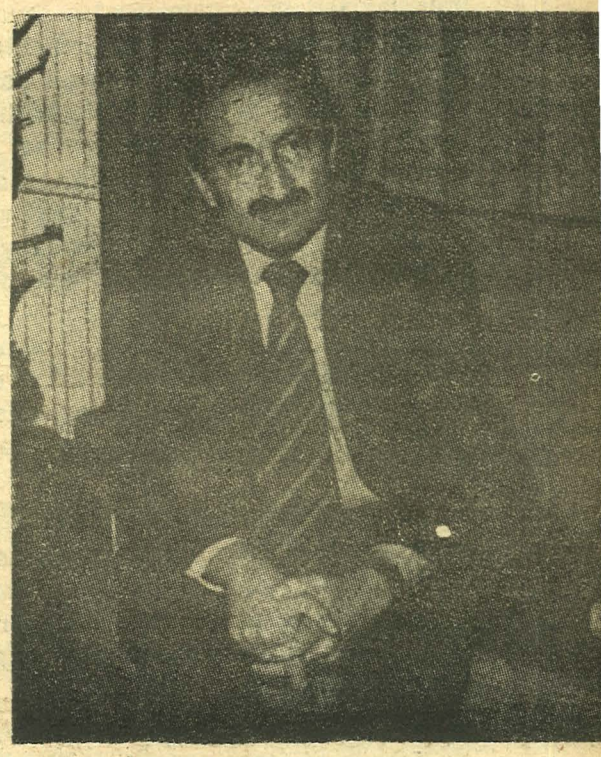

Yahudi Sulzberge Ecevit'e siyâset dersleri verd i...

Batı'nın dümensuyunda, günübirlik siyâset modelleri peşinde koşan Eco yine zorda. Hayâlciliği sebebiyle teşkilâtı ile olduğu kadar sermâyenin ağababaları tarafından da köşeye sıkıştırılan CHP Umûmî Reisi, bu kritik durumdan sıyrılmaya çalışıyor.

Doğuştan iktidarsızlıkla malûl bir partiye istikamet vermeye çalışan Eco, her başı sıkıştığında olduğu gibi bu def'a da kendisine **«akıl hocalığı»** yapacak birini buluyor : **Sulzberger..**

★ KARA KARA DÜŞÜNEN ECO...

Yardıma, akıldânelere ihtiyâcı vardı Eco'nun. Bu günler zor günlerdi onun için.. Hayâlciliği ve antidemokratik tutumu yüzünden eline geçen **«iktidar»** fırsatını harcamış, partiyi kaynayan bir **«cadı kazanı»** haline getirmişti. Koskoca bir teşkilât başkaldırıyordu. Kara kara düşünüyordu Eco..

...Ve ferahladı.

Sulzberger gelmişti..

«Ünlü» idi Sulzberger. Gazetecilik yapıyordu ve Eco'nun **«arkadaşı»** idi. Amerika'da Rokfeller bursu ile «araştırmacı olarak bulunduğunda **«feyz»** almıştı üstadından..

★ DÂVASINI MÜDRİK BİR YAHUDİ

«Amerikan ideallerini iyi biliyor ve paylaşıyor..» diyen adamdı Ecevit

lerin en
fideliği olan
'YE
MEN Mİ?

Ve **«Yahudi»** idi Sulzberger... subu olduğu Tayms mecmuası he- na Ortadoğu ülkelerinde bulunmuş, zû ile alâkalı neşriyatı sâyesinde » yapmıştı. Dâvasını müdrik bir udi olarak takdir toplamış, birçok nin dış siyâsetine istikâmet ver- nde hatırı sayılır bir rol oynamış-

Bu yahudi şimdi Ecevit'le yanya-

Ve Ecevit bu en sıkıntılı günle- e — tıpkı geçen sene CHP için san- bu aylarda, Lord Kaldor'un ziya- de olduğu gibi — derdine derman ıştı.

YENİ BİR YAHUDİ GELENE KADAR..

Lord Kaldor'un tavsiyeleriyle o erin bunalımını atlatan Eco, can- aran simidi gibi yapıştığı Sulzber- en siyâsî sevkulceyş (strateji) eri alacak ve bir müddet daha, bitmeyeceğine göre, günübirlik etini yeni bir Yahudi gelene ka- dâme ettirmeye çalışacak.

Dost düşman herkesin takdirini kazanmış değerli Dahiliye Vekili Korkud Özal Bey Türkiye için gitgide bir iç harb manzarası arzeden anarşiyi ortadan kaldırmak üzere mes'eleyi kudret ve dirâyetle kavramış gözükmektedir. Yaptığı basın toplantılarında bu mes'eleyi kökünden halletmenin şartlarını açıkça ortaya koymuş bunların en kısa zamanda yerine getirileceğini ifâde etmiştir. Ancak kendilerinin, bulundukları mevki itibâriyle açıkça ifâde etmeyi —ihtimal henüz e ken bulacakları— bir gerçek vars da anarşinin CHP'ye rağmen kola lay önlenemiyeceğidir. Zirâ bu p i anarşistlerin pek çoğunu Demire in tâbiriyle söylemek icâb ederse «şen- siyesinin altında» barındırmaktadır.

Filhakika anarşiyi başlatan CHP olmakla beraber ona hâkim olmak hususunda bugün dilediğini yapabilecek bir durumda sayılamaz. Yâni hiç olmazsa bir kısım anarşist artık kendisinin hikmeti vücûdu olan CHP'yi de dinlememekte hatta zaman zaman onu bile hedef almaktadır. Ancak bu CHP'yi hem mâzur göstermez ve hem de anarşistlerle birlik olmadığını isbat etmez.

Dün **«işgâl de birdir, boykot da!..»** diyerek anarşiye yeşil ışık yakan, **CHP'nin lideri ve Ecevit'in selefi İnönü'ydü.. «Toprak işleyenin, su kullananın..»** diyense kendisi. Bunlar sâdece milyonla örneğinden birer tânedir. Anarşi elbette kar gibi gökten düşmemiş burada doğmuş, gelişmiş ve belli kaynaklardan beslenmiştir. Bunu inkâr etmeye kimin güçü yeter?

Başlangıçta mâsûmâne talebe hareketleri zannedilen ve talebelikle alâkalı bâzı isteklerle ortaya çıkan anarşi için diline doladığı her sıkıntı, sâdece bir bahânedir. Anarşiste istediği verilirse o, yeni istekler icâd etmekte gecikmeyecektir. Anarşinin gâyesini kavramakta gözden uzak tutulamıyacak olan bu gerçek, birkaç akşam evvel televizyondaki açık oturumda hemen hemen hiç terennüm edilmedi. Hele CHP'li konuşmacı, sebeplerle neticeleri değiştirmekte bir hayli mahâret gösterdi. Ve demek istedi ki «Bu rejim değişipte bizim istediğimiz şekle gelmedikçe, anarşi önlenemez. Zira anarşik hâdiseler mâruz kaldığımız ictimâî, iktisâdî değişikliklerin doğurduğu sıkıntının eseridir».

Yalnız bu cümle bile CHP'yi yola getirmedikçe anarşinin önlenemiyeceğini isbâta kâfidir. Allah bütün iyi niyetlilerin ve şu günlerde hassaten Korkud Bey'in yardımcısı olsun!.

CHP Genel Başkanı parti içi gelişmeleri değerlendiriyor:

"CHP'nin bütünlüğünü yitirmesi devleti tehlikeye düşürür,,

- Kurultay içinde fikir ayrılığı partiye zarar değil yarar getirir.
- Zararlı olan, kurullar dışında kamplaşmak ve mücadeledir.

düştüğüne inandığı devletin geleceğinin, halkın CHP'ye bağladığı umutların, bu partinin içindeki ayrılıklar dolayısıyla doğacak bir umutsuzluk halinde, iyice tehlikeye gireceğini ifade ediyor. Ecevit, halkın CHP'nin bütünlüğünden kuşkuya düşmesi için bu partinin kurullar içinde değil, kurullar dışında tartışmalara sahne olmasını da yeterli buluyor. CHP Genel Başkanı, kendisi görevde kaldığı süre içinde hiç kimsenin parti kurulları içinde yapılması gerekli tartışmaları kurullar dışına taşmasına da izin vermeyeceğini belirtiyor.

...nemizin ikinci bölümünün sonunda kendi-

● **Hürriyet'te yer alan bir demeç'e âid fotokopi: Ecevit ve onun anlayışına şekil veren CHP çevrelerinin satıh altı temâyülünün tezahürü...**

CHP demek devlet demek mi?

CHP Cumhuriyet târihinin ilk partisidir. Kurucuları, bugünki rejimimize şekil veren onu te'sis eden ve müdafaasını hudutsuz kan dökerek gerçekleştirenlerdir. İtibâr ve otoritelerini harb ve zafer gibi istisnâî şartlardan alan kurucularının hissiyat ve anlayışları müsâid olmadığı için CHP, uzun müddet Türkiye'nin tek siyâsî partisi olarak kalmıştır. Arada bir kurulup kapanan **«Terakki Perver Fırka»** veya **«Serbest Fırka»** gibi teşebbüsler kısmen parti içinde ve kısmen de memleket dâhilinde mevcûd ve meknuz muhalefetin su yüzüne çıkma sağlamak gibi gâyelerin eseri o r.

I evir **«tek parti - tek şef»** sloganı ifâde edilen belli bir vasıfla **1945** yılına kadar devam etmiştir. Bu tarihe kadar ki tadbikat ve tecrübeler CHP'nin —hiç şüphesiz dış tesirlerin eseri olan— demokrasiye geçişimizi hazmedememesine ve eski tîrânî usûl ve uslûblardan vazgeçememiş bulunmasının çeşitli tezâhürlerine şâhid olunmuştur. Bunun en ağırlık taşıyan noktası, parti ve hükûmet programları ile parti makam şahıs ve selâhiyetlerinin resmî makam, şahıs ve selâhiyetlerle karıştırılmasıdır. Bu, partinin kurucu ve koruyucularıyle rejimin kurucu ve koruyucularının aynı şahıslar olmasından doğmuş ve zamanla **«CHP eşittir Devlet»** zihniyyetinin yerleşmesini sebep olmuştur.

● **Dâhiliye Vekili Korkut Özal**

Halbuki 1945 yılından sonra kurulan diğer partilerle CHP arasında hiçbir fark yoktu. Hepsi de aynı hukukî imkân ve mükellefiyetlere sahiptiler. CHP bu gerçeği kabullenmek istemiyordu. Parti merkezleri millî emlâke âid binaları işgâlinde tutmaktaydı. DP iktidârı bu duruma son verince CHP uyanır gibi oldu. O da, diğer partiler gibi kiralık yerlerde barınmaya mecbur kaldı.

Çeyrek asrı aşan Demokratik tecrübeye rağmen CHP'nin siyâsî terbiye itibâriyle olgunlaştığı ve eski alışkanlıklarından tam mânâsıyla sıyrılarak kendini devletle bir görmek hastalığından kurtulduğu söylenemez. Bunun en yeni misali Ecevit'in CHP içindeki kıpırdanışları bastırmak için ortaya çıkacak bir ihtilâfın **«Devleti tehlikeye düşüreceği»** yolundaki beyânıdır. Bakınız bunlar hâlâ kendilerini ne zannetmektedirler. Aslında muhâliflerini rejim hesabına alev almaya müheyya bir takım zinde kuvvetlerle korkutmak ve onlara bir nevi göz dağı vermek meylinin eseri olan bu düşünceler, tesâdüfen CHP'nin devlete vâsîliği istikametinde ifâdelenmiş değildir. Bu durum Ecevit ve onun anlayışına şekil veren CHP çevrelerinin satıh altı temâyülünün tezâhürüdür. Şimdi anlıyor musunuz, CHP'lilerin niçin **«çağ dışı»** kelimesini vird edinerek ona buna tevcih edişlerinin sebebini..

• TUĞRA

MUSTAFA YAZGAN

Mukaddes yük

İslâm medeniyetinin eşyâ ve hâdiselere nakşedilme ve bu medeniyetin yirmi birinci asra doğru yeni insanını hazırlama dâvâsında, bugün eriştiğimiz mes'ud neticeler, bizi istikbale uzanan devre için bazı ciddî tedbir ve tesbitlere mecbur ediyor. İstikbal, mâzi ve hâlin tezadsız ve sistemli bir bakışla ele alınıp, kul plânında akıl, zekâ, idrak, irfan, ilim ve kültür nimetleriyle değerlendirilmesinden sonra eksiksiz bir teslimiyetle ve «Allah'ın takdiri» ile şekillenecektir.

☆

Müslüman, kâinatın en ağır memuriyetini yüklenmiştir. İmân ve ibâdet çağlayanı ile fezada sonsuzluğun çığlığını haykırması gereken insanoğlunun, bugün fezâda inkâr istasyonları aramak sevdasına düştüğünü görebilen müslüman, omuzundaki bu ağır memuriyetin yükünü şuurla, sabırla, ümidle hissetmelidir.

Ezel ile ebed arasında bir ışık gibi çakan zaman gerçeği, insanoğluna bir varlık zemini teşkil ederken, bütün insanlığın hayat ve medeniyet çığırında yalnız bir nesili ve bir devreyi bu çığırın zirvesinde nurâni pırıltılar içinde görüyoruz. Bu devre Allah Resülü (aleyhisselâtü ves selâm) ın insanlığa mutlak hakikatı kâmil hüviyetiyle bildirdiği «Asr-ı Saâdet» çağıdır. Bu nesil ise, O'nun ölümsüz mesajına muhatap olurken insanlığın bütün fazilet ve rezaletlerini hesaba çekerek mutlak fazilete altın taç giydiren «Sahâbi» lerdir.

İşte biz, bu nuranî çığırdaki bu örnek neslin ölümsüz dâvâsına tâbiyiz

☆

Ruhumuzu «Asr-ı Saâdet» deki «Sahâbi» lerin imân, ihlâs, samimiyet, aşk ve vecd dünyalarına doğru ne kadar yükseltebilirsek o kadar aziz olacağımızı biliyor muyuz? Bugün müslümanın omuzundaki ağır yük'ün ilk ve ehemmiyetli şartının, bir taraftan nesiller boyunca soysuzlaştırılıp yok edilmek istenen bu kurtarıcı, erdirici dâvâyı, asli hüviyetiyle gelecek nesillere, insanlığın yeni medeniyetlerine temel taşı yapmak borcu ile beraber, İslâm'ın eşyâ ve hâdiselere zaman ve mekân kayıtlarının üstünde, şahsiyetli tuğrasını vurmak olduğunu biliyor muyuz?

☆

Her neslin omuzunda mânevî bir yük vardır. Biz istesek de, istemesek de bizim neslimizin de omuzundaki tarihi vazife yükünü mutlaka hedefine, (hem de Allah'ın istediği şekil ve şartlar içinde) eriştirmek borcu altındayız. Var olmak veya yok olmak arasındaki bu sınır çizgisinde bulunuyoruz.

☆

Allahın mutlak birliğine ve Resülullah'ın mutlak tebliğine inanmak, sözden fiile, hayalden hakikata, düşüncelerden hayata intikal etmedikçe, bizim için aldatıcı bir teselli, ruhumuz için bir fitne, âhiretimiz için bir felâket olacaktır. İslâm milletinin doğudan batıya her coğrafya sâhâsında içine düşürüldüğü oyunlarla çöküş psikolojisi yaşadığı her devirde «Kelime-i Tevhid» in mânâsına, ruhuna, özüne, ölümsüzlük iklimine girilemeyişi sözlerimizin acı delilleridir. Demek ki bugün ilk ve ehemmiyetli vazifemiz «Allah'ın birliği ve mutlak hakimiyeti ile Resulûllah'ın mutlak ve ebedî risaleti» esasını ferd ve cemiyetin ruh dünyasına hakim kılmak oluyor.

Bu zaruretin bütün insanlara bildirilip hissettirilmesi yanında, bütün müslümanlara da bir maddî ve mânevî hamle gücünün aşılanması şarttır. Bunun için tarih boyunca gelmiş, geçmiş ve hâlâ hâkim durumda bulunan «Beşeri nizamlar» ile «Kelime-i Tevhid» sırrında toplanmış bulunan «İlâhi nizam» hakikatı arasındaki büyük kemmiyet ve bilhassa keyfiyet farkını idrak etmenin tam zamanıdır.

ortadoğu/dan

SAİD ŞAMİL

FİLİSTİN DÂVÂSI ve YAHÛDİLER

İngiliz hâriciyesi bu konuda ilk yoklamasını Mısır Hükûmeti nezdinde yaptı. O sıralarda Nakraşi Paşa başvekil idi. Bu genç ve dinç hükûmet reisi, Mısırın diğer devlet ricâliyle hemfikir, İngilizlerin çıkardığı kanal müşkilleri yetmiyormuş gibi, yahûdiliğe adâvet bahânesiyle Amerikayı da başa belâ kılmamak için filistin savaşına bulaşmaktan çekiniyordu. Bundan dolayı Mısır kıt'alarının işe müdâhalesini resmen dâvet eder mâhiyetinde İngiliz sefiri tarafından yapılan talebi ilk vehlede çok sakıncalı karşıladı. Fakat sefir, bu harekâtı yapmak için techizat bakımından Mısır ordusunun bir noksanı varsa, İngiltere hükûmetinin bunu tamamlamaya âmâde olduğunu bildirmesi, yapılan teklife bambaşka bir mâhiyet veriyordu. Mısır Kralı Faruk müdâhaleye taraftar olduğuna göre, Nekraşi Paşa İngilizlerin bu teklifini saraya ulaştırmaya mecburdu.

Rivâyetlerle göre, intikamcı Filistin savaşçılarının hertürlü mes'ûliyet duygusundan uzak ihdâs edecekleri hunharâne progronlardan İngiltere endişenâk imiş... Ayrıca böyle çirkin bir mâcera yalnız Filistin işlerini değil, bütün arap dâ'valarını hatta İngiltereyi çıkmazlara sokabilir miş... Bundan dolayı disiplinli arap ordularının işe müdâhalesi Amerikalılarla Filistin mevzuunda yepyeni bir dialoğa zemin hazırlayacağı ve bu sûretle mâkûl esâslar dâhilinde bir andlaşmaya varılabileceği fikrini ileri sürmeyi İngiltere, kendi zâviyesinden bir dostluk vazifesi sayıyormuş...

Bu serenâd, peynire göz koyan tilkinin karga nağmesine karşı duyduğu derûnî tehassürün tipik ifâdesidir. Hakiki hedeflerine gelince, siyonistleri tehdit ve tedhiş eden Filistin Mücâhidler Kadrosunu ezdirmek ve dolayısiyle Filistinde yahûdî tasallutunu engelleyen kütlevî islâm tefavvukunu çarçur edip dağıtmaktı... İngilizler, işgalden beri yahûdî tasallutuna karşı cephe alan ve uzun süren işgâl müddetince müstevlî İngilizleri bîzâr eyleyen bu iki canlı ve kanlı faktörün ehemmiyetini maalesef arap ricâli bir türlü takdir edemiyorlardı. Araplar, birgün gelir bunu kavrar ve Filistindeki kardeşlerinin yardımına koşarlar korkusuyla, İngiltere hükûmeti, Filistin'i boydan boya kuşatan nîmüstakil «Ürdün Emâreti» adıyla bir idâre te'sis etti. Bu idârenin başına en çok itimat ettiği Emir Abdullah'ı getirdi. Ayrıca çölden gelecek tehditlere karşı bu mıntıkaya has, İngiliz subaylarının idâresinde vurucu bir lejyon kurdu.

Otuz yıllık bir işgalden sonra, İngilizlerin Filistinden çekilmeleri tekarrur edince, Aleye'de toplanan arap mümessilleri, müdrik veya gayri müdrik yahûdilere karşı Filistin müdafaasını bizzat Filistinlilere bırakıp kendi kuvvetlerini ihtiyata çekmeleri, İngilizler ve Amerikalılar tarafından tâkib edilen hukuk kaidelerine ve ahlâkî mefhumlara mugayir tecâvüzkâr tahriklerine karşı o günki şerâit dâhilinde araplar hesabına tâkip edilmesi gereken en mâkul hareketdi. Nitekim daha sonra ceryan eden ve çok daha korkunç olan Cezayir - Fransız savaşında, Fas, Tunus etmekle koca Fransayı dize ve Libya aynı metodu tadbik getirdikleri görüldü.

Bu görüşü müeyyidelerle tevsik için, bilâhare kitap halinde neşredilen büyük müftinin bir gazeteciyle olan hasbihalinden bâzı pasajlar almayı faydalı buldum.

(Devamı var)

حقایق البیان فی حق جنتمکان سلطان عبدالعزیز خان

Hakaayık-ül Beyan, Fî Hakk-ı Cennetmekân Sultan Abdülaziz Han

Sâdeleştiren ve tahşiye eden: YAŞAR KOÇAK

3

Dedirterek meşhûr Muhteşem-i Kâşânî ve Kâzım Paşa (1) merhumların mersiyelerini okutturuyor. Devlet ve milleti sevenleri eleme gark edip kan ağlatıyor. Her hâliyle devletini kuvvetlendirmeye ve mülkünü dosta ve düşmana karşı cennet bahçesine çevirmeye çalışan bir padişâh-ı şevket iktinâhı kıskanan gözler kör olsun. Allah'dan korkmadan iftirâ edenlerin dilleri kusun.

Lânetlenmeye lâyık risâlenin gerçek dışı ve ahmakça neşriyatına karşı, meselenin aslı öğrenilsin diye birçok hakiki deliller getireceğimi ve bütün hakikatleri gözler önüne sereceğimi va'dediyorum.

Bahsi geçen elim hadiseden birkaç gün sonra eski sadrazam Cennet - mekân efendimiz için yas ve matem tuttuğunu duydum. Merhumun acısını paylaşmak için yalısına ziyâretine gittim. Bir sedir üzerinde yatıyor, hareket edemiyordu, Bu halde iken «— Pis hâin, başımıza neler getirdi. Allah tarafından serapâ Osmanlı padişâhı olarak yaratılan o büyük şahsiyetin ebedî kaybına sebep oldu» diyerek hem ağlıyor hem Hüseyin Avni Paşa'yı lânetliyordu. Kâmil Paşa'nın sözleri, bu âcizi hareketten mahrum bir ölü hâline sokmuştu. Kâmil Paşa bu sözleri, bu âcizi hareketten mahrum bir ölü hâline sokmuştu. Kâmil Paşa bu sözleriyle, risâle sahibinin yukarıdaki yazdıklarının tamamen hayal mahsulü yalandan ibâret olduğunu isbat etmiş oluyordu. Bu muharrire; «Yuh ervâhına» diyerek müteselli oldum.

Risâle sahibi aşağıya aldığımız satırlarda hakkaniyeti teslim etmek istiyor. Fakat dili güzel söz söylemekten âciz, kalemini doğru yazmağa alıştırmamış, büyüklerin meclisinde bulunmamış, insanın şeref ve meziyetini tanıyamamış bir kimsedir ve «ölülerinizi hayırla zikrediniz» hadis-i şerifinin sırrına da mazhar olmamıştır. Onun için büyükleri küçülterek câhil ve nâdan hüviyetini ortaya koyuyor. Şöyle ki:

«Padişahlığının ilk devrelerindeki kahramanâne tutumu; nizâmı bozulmuş, inkirâza yüz tutmuş vatanı ihyâ edeceği ümidini veriyordu. Sonraları küçüklüğünden beri iyi bir terbiye görmediği için ahlâkı çok değişti. Büyüklüğe kapıldı. Bazı tarihçilere göre onun bu hâli iyi bir terbiyeyi kabul etmeyen istidadından ileri geliyordu. Büyük kardeşi Sultan Abdülmecid'in vefatı üzerine tahta geçti. Osmanlı devleti Abdülmecid'in yumuşaklığı ve idârî işlerde gösterdiği âcizlikten dolayı perişân bir haldeydi. Abdulaziz devrindeki faaliyet çok kimseye ümit verdi. Atası Yavuz Sultan Selim gibi güçlü, iktidâr sahibi olabileceğini zannettirdi. Hakikaten Sultan Aziz padişâh olur olmaz sarayın müthiş israfâtını kaldırdı. Hazine-i hâssa'nın üçte bir gelirini hâzine-i mâliyeye verdiğini açıkladı. Halkın teveccüh ve itimadını kazandıracak buna benzer birçok ıslahat yaptı. Sultan Aziz'in böylesine bir devlet görüşü olmasına rağmen Keçecizâde Fuad Paşa ile idarî fikirleri bir değildi. Fuad Paşa, Avrupa'da tahsil görmüş, zamanın durumunu ve siyâsetini iyi bilen bir diplomatdı. Osmanlı Devleti'nin terakki'sinin ancak Bâb-ı Âli'nin istiklâli sayesinde olacağına inanıyordu. Sarayın Bâb-ı Âli'deki nüfûzunu kırıp Bâb-ı Âli'yi müstakil yapmak istiyordu.

«Sultan Aziz, Fuad Paşa'nın bu fikriyatını biliyor ve ondan nefret ediyordu. Zaten mutlakiyet ile idâre olunan padişahlık idâresinde, padişahlar gâfil vezirler elinde oyuncak olmak istemezlerdi. Onlardan nefret etmeleri tabiidir. Tarih böyle misâllerle doludur.»

Padişâh-ı dil-âgah ve şehin şâh-ı Şevket iktinâh, mağfur Sultan Efendim hazretleri hakkı ve mirası olan Osmanlı tahtına bir âhir zaman mehdisi gibi geçmişti. Saltanatın ağır yükünü omuzladı. Yaradılıştan kahraman olan ceddi cennetmekân, firdevs âşiyan Yavuz Sultan Selim Han hazretleri gibi devrinin kahramanı olduğunu gözler önüne serdi. Risâle sahibinin bile inkâr edemediği gibi vatanın muhafazası çarelerinin bulunması ve hazırlanmasına çok çalıştı. Asâkir-i berriyesini mükemmel silâhlarla silâhlandırdı. Bahriyesini önce islâh etti. Bir müddet sonra da bahriyesini zırhlı harp gemileriyle tanzime başladı.

Abdülaziz'in büyük hamlesi olan; Osmanlı devletinin tanzim ve takviyesi çok kimseyi hayrete düşürdü. Durum Sultan Azizin cülûslarının ilk zamanlarında sadrazam olan Kıbrıslı Mehmet Paşa'yı da şaşırttı. Hatta bir gün

«Efendimiz, Şevketlü padişâhımız, devletimiz bugün kabuksuz bir yumurta gibidir. Bir taraftan bir diken batsa Allah korusun akıp gidecek, önce mâliyemizi ıslâh edelim sonra askeri tanzim ve donanmayı kuvvetlendirelim» der.

● Bu karikatür 1877'de yani Avrupa'ya seyahatinden on yıl sonra, Paris'te Charivard Gazetesi'nde çıkmıştır. Stop tarafından yapılmıştır. O zaman Bulgaristan, Sırbistan ve Karadağ Osmanlı İmparatorluğu'na karşı isyan etmişlerdi. Şark Mes'elesi bütün bütün alevlenmişti. Karikatürist Şark Mes'elesini, fitili yanmakta olan bir bombanın üzerindeki sorgu işâretine benzetmektedir. Sultan, İmparatorluğu temsil ediyor: Her an patlaması muhtemel olan bir volkan üzerinde uyuyor. Aslında Sultan Aziz merhumun devlet idâresinde uyuyan bir padişah olmayıp bilâkis top, tüfek fabrikalarını gece yarılarında teftişe çıkacak kadar dâim uyanık bulunduğu erbab-ı tetkikçe malumdur.

(1) Türk şairi, 1809 da Koniçe'de doğdu. 1889 da İstanbul'da öldü. Bab-ı Âlide vazifelerde bulunmuştur. Kerbelâ vak'ası hakkındaki mersiyesi meşhurdur.

LÜGATÇE

DİL : Gönül

ÂFÂH : Bilmek bilen

ŞEHİNŞAH : Şahlar şâhı

İKTİNAH : Kühünü, esasını anlama.

MAĞFUR : İlâhî gufrana afva uğramış,

ASÂKİR : Askerler

BERRİ : Karaya âid, bahrî'nin zıddı.

TASAVVUF

Kendini bul...

«Sen bu âleme yalnız şuûnatı, maddeyi toprağı, taşı görmeye mi geldin? Beşer kıyâfetinde gezen Sultanı bul, kendini bil, bul. Gafletle yorulma, huzura kavuş ne olduğunu nereden gelip, nereye gittiğini bil. Yalnız Müslümanlığın beş farzından, münhasıran vücud hareketlerinde kalma!..»

Nusret Tura

Geçen gün sokakta gidiyordum, bir evin penceresinden gelen bir kadının ilâhî söyleyen sesini duydum. «Yarın Hakkın divanında..» diyordu, biraz gönlüm burkuldu. Biraz daha yürüdüm, bir zayıf fakir, bir kuvvetliden dayak yemişti, galiba ağlıyordu. «Yarın ALLAH'ın huzurunda, mahkeme-i kübrâda görürsün» diyordu, dayanamadım; dehri olmayı bugün bıraktım. Zaten nerelerde olduğumu bilmiyordum, aklım arz'ın çok üstlerinde, vücudum ise toprak üzerinde dolaşıyordu. Ellullah böyle zamanlarda (Fefirru İllallâh) ALLAH'ın canibine firar edin) derler. Biz de fakirâne bütün hâlâtımızdan soyunduk gönlümüze girdik.

Orası Bey-i mukaddes, makam-ı müşahade idi, kavga gürültü olmazdı, çünki ikilik bile yoktu.. Hazret'i Niyazi'nin neş'esinde; akıl dediğimiz makam-ı mahrumiyetin biricik pehlivaniyle istişâreye başladım; çok şeyler söyledi, sözler arasında istişare vardı. Fakat «bârika-i hakikat müsademe-i efkârdan hasıl olur» sözü yoktu. Herkesin akıl seviyesi; üst üste göklere doğru yükselmiş gazete sahifelerinin arzdan yüksekliği gibi idi. En üstteki sahife hizasındaki akıl, alt tabakalardan biriyle konuşur; bu bir babanın çocuğuyla; bir ârifin bir bigâne ile konuşması gibidir. Babanın, ârifin lutfkârlığındandır bu; aşağıdakinin idrâk elini tutar, yukarılara doğru çeker. Bu vaziyette baba, çocuk olmuş değildir. Ârif de bigâne olmuş değildir. Yukarılara çekilen çocuğun asil makamı yine altlardadır. Tâbii olarak herkes yerli yerine döner ve seviyesini bulur. Bunların konuşmaları münakaşa ve müsademe-i efkâr dahil olsa herkes kendi derecesini bulur. Çünki, çocuk ne bir anda, baba, ne de bigâne allâme olmamıştır. Şu halde barika-ı hakikat gizli kalmıştır.

Bir fakir; İbrahim Efendi isimindeki bir zenginin kapısını çalmış açlık hâlini anlatmış ve sofrayı kurmuş, hem yemeğe başlamışlar, hem sohbete

Vakit, akşam olmuş, namaz kılmışlar yine sohbete ve yemeğe devam etmişler. Bir türlü sohbete doyamıyan ev sahibi misafirini de yanından aslâ ayırmıyor, böylece üç gün geçmiş ertesi gün misafir hastalanıyor ve bir ay kadar zaman sonra şifa bulup iyileşiyor.

Ve eee İbrahim Bey kardeşim; bana hastalığımda çok iyi baktınız, ALLAH sizden râzı olsun. Şimdi abdest alalım ve iki rek'at namaz kılalım, beraberce dûa edelim. Sen iste, ben âmin diyeyim, fakat şuna dikkat et ki, az söyle çok şey iste, gönlüme öyle geliyor ki istediğin olacak» demiş.

Abdestler alınmış, namazlar kılınmış. Çünki, ALLAH'ın mahremiyetine namazla girilir, muradını alabilmek için huzur vesilesidir, mukaddemdir, Üvertürdür. İbrahim Efendi dilek olarak yevm-i kıyamette Camâl-i kibriya müşahadesini ister. Misafir; «Aman İbrahim Efendi, bu görmek işini çok uzağa bıraktın!..» der.

İbrahim Efendi toparlanır, kıyameti bırakır «İlâhi bize Cemâlini gösterir» der. Misafir «dostum vaktini söylemedin, dikkat et âmin diyeceğim, herşey bitecek» deyince, bu defa, «Yarabbi! en kısa zamanda bana Cemâlini göster» niyazında bulunmuş, misafir de âmin demiş ve yok olmuş. Görebildiği kadar misafirini görmüş ya kafi. İbrahim Efendi Erzurum'lu İbrahim Hakkı Hazretleri imiş. Sonra manevî sâhada kemâle ermiş olup Marifetname isimli derin ve şumüllu eserini yazmıştır.

Hastalanan misafiri ise vaktin Hızırı Hakk'ın sevgilisiymiş. Güvene güvene duan kabul olacak demesi, beşeriyetin mânevi mertebelerinden gönül semasına doğru yedinci mertebeye eren herkesin dûada istemesi, Hakkın «Kün» (ol) emri gibi imiş. Cemâl-i ilâhi de aziz misafirin gönlünü tecellisiyle doldurduğundan istenilenin verilmesi muhakkak olduğunu anlatmak içinmiş; görmüş ve istediği birkaç yıl sonra tahakkuk etmiş.

Ey kardeşim; şimdi gelecek ruz-i mahşeri bırak, basiretiye göre mahşer, hesap, kitap, mizan, sırat, cennet, cehennem, mahkeme.. buradadır. Her işini burada bitir ve hesabını burada kes ki, murada eresin. Orada rahat edersin.

Niyazi Hazretlerinin bir sözü de «Bugünkü cennet-i irfâna dahil olsalar uşâk, yarınki vadolan huri veya gılmânı neylerler»dir. Sen eğer bilirsen herdem ALLAH'ın huzurundasın? Sûret ehli ALLAH'ın huzurunu günde beş vakit ya bulur, ya gaflettedir bulamaz; ya Hakkın divanından beş defa bile ayrılmayan insanlar da varsa..

Çünki sen sûret ve beden itibariyle hiçsin, topraksın; fakat gönül itibariyle bir hepsin ki, vücudun kâinatın hulâsasıdır. Güneş, kamer, utarit, zühre... gibi yıldızlar da sendedir. Sen bir dünya gibisin de, nehirler, denizler, dağlar.. da sendedir..

Eğer kısmet olsa da gönlünü bir temizleyebilsen ve girsen bütün Peygamberin ve Pirân hazâratının ruhları da sendedir.

Sen dünya ile bir ân alâkanı kes, âhireti de bir tarafa bırak, kendini de unut. Kalan, alan, veren gören, bilen, hep odur.. Buna tasavvufta herşeyi terk terki de terk ederler.

Ah!.. Sen seni bir bilebilsen; malını mülkünü, altunlarını bile yağmadır alan alsın diye mezada çıkarsın. Sen bu âleme yalnız şuunatı, maddeyi, toprağı, taşı görmeye mi geldin? Beşer kıyafetinde gezen Sultanı bul, kendini bil, bul. «Gafletle yorulma, huzura kavuş ne olduğunu, nereden gelip nereye gittiğini bil. Yalnız Müslümanlığın beş farzında, münhasıran vücud hareketlerinde kalma.

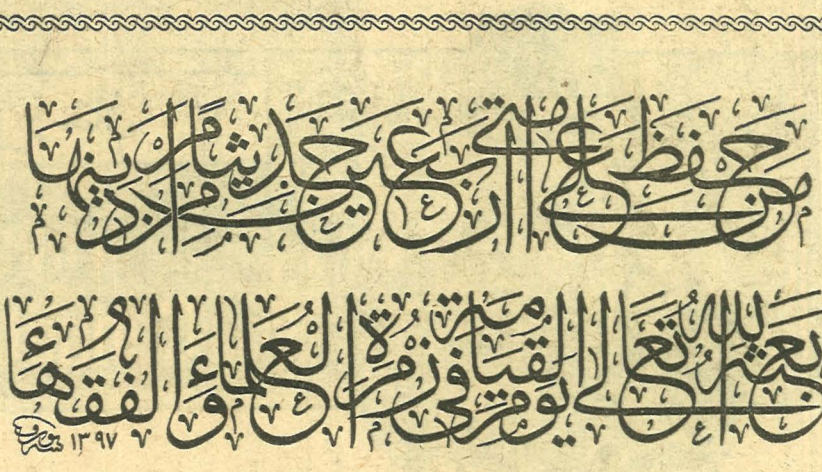

Peygamber (A.S.) yukarıda klişesini gördüğünüz Hadis-i Şeriflerinde **«Ümmetim içinde dinine dâir kırk hadis ezberleyeni, Allah'u Teâlâ kıyamet gününde fakih ve âlimler zümresi arasında ba's eder.»** buyurmuşlardır.

Biz de bu Hadis-i Şerifin güzel mânasının üzerimizde tecelli etmesini sağlamak ümidiyle, değerli okuyucularımıza her hafta bir Hadis-i Şerif takdim eyliyecek ve bunu miktar kırka bâliğ oluncaya kadar devam ettireceğiz. Bunları, kolay ezberlenmeleri ve hatırda tutulabilmeleri için daha ziyâde kısa Hadis-i Şeriflerden seçmiş bulunmaktayız. Herbiri genç istîdat Yusuf ERGÜN kardeşimize İslâm harfleriyle yazdırılmıştır. Gelecek sayımızdan itibâren aslî harfleriyle metinlerini ve yüce meâllerini neşre başlıyacağımız bu Hadis-i Şerifleri ezberleyenler belli bir müddet sonra kırk hadis ezberlemiş olmanın şerefine ulaşacaklardır.

VANLIOĞLU TİCARET
ARSA OFİSİ
MAHMUT VANLIOĞLU
Tel.21 02 60-25 71 74

Vanlıoğlu Ticaret Arsa Ofisi

Bütün müslümanların; dost, akraba ve müşterilerimizin mübarek Ramazan-ı Şeriflerini tebrik eder sıhhat ve selâmetler niyaz ederiz.

Gaziosmanpaşa Arnavutköyü'n de tarnamı
9.800 T.L. 120 metrekarelik arsalar

NOT : Cumartesi ve Pazar günleri saat 10.00'da servisimiz emrinizdedir.

ADRES/ Fatih, Malta Fevzipaşa Cad. No : 36 Tel : 21 02 60 İSTANBUL

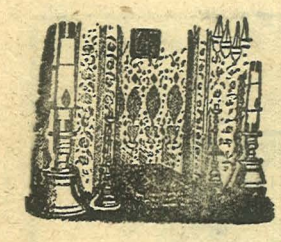

11 ayın sultanı

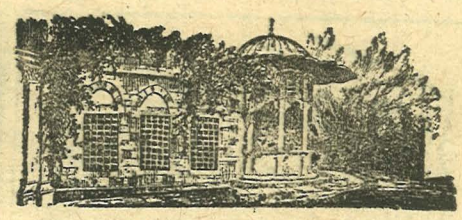

VEHHABÎLİĞİN TÂRİHÇESİ VE UMDELERİ

ENVER BAYTAN

MİLÂDIN 18 inci asrından itibâren ortaya çıkan vehhâbîliğin kurulması üzerine «Hicaz» ve «makâmât-ı mübâreke-i İslâmiyye» (=mübârek makamlar) dâimî bir tehlikeye ma'ruz kaldı. Necd sâkinlerinden birinin oğlu olan mezhebin kurucusu Muhammed bin Abdülvehhâb «Benî Temîm» kabilesine mensubdur.

Bu adam «Basra» ve «Şam» da arab edebiyyâtı ile bir parça fıkıh ilmini tahsîl etmiş, babasıyle birlikte Hacca gittikten sonra «Medine-i Münevvere» de (fıkıh) tahsîlini bir derece ilerletmiş, daha sonra «İsfehan»a giderek bir müddet orada kalmış ve bir müderris ve mürşid sıfatıyle «Necid»e dönmüşdür.

Muhammed bin Abdülvehhâb önceleri bütün gezdiği ve gördüğü yerlerde birçok israf ve ifrat manzaralarını görerek üzüldüğünü ileri sürüyor, halkın yaşayışında ve giyinişinde sâdelik yerine lüzumsuz, fakat külfetli gösterişlere, yorucu üzüntülere ehemmiyet verdiğini söylüyordu.

Bu şahıs, bilhassa müslümanların tevhîd akîdesini zedeleyen bir takım hurâfelere taptıklarını, evliyâ tanılan bir takım şahısların kabirlerine bölük bölük, akın akın gittiklerini, bu evliyânın kabirlerini ziyâret ederek ölülerden himmet dilendiklerini, hattâ bu evliyâ tanılan şahıslardan vazgeç, putperestliği yıkmağa gönderilen Hazret-i Muhammed Efendimize tapındıkları ve bu sûretle asıl ma'bud-u hakîkî olan Allah'a ibâdeti unuttuklarını iddiâ ediyordu. Halbuki dînini bilen hiçbir müslüman böyle hatalara düşmez. O yalnız kabirleri ziyâret ve bir Fâtiha okuyub hediye eder. Mevtâlara tapıp hâşâ Allah'a ibâdeti unutmaz.

Bu türlü iddialarla ortaya çıkan «Muhammed bin Abdülvehhâb» İslâm Dînini eski arıduru hâline döndürmek, müslümanları ancak Kur'an-ı Kerîm'e boyun eğdirmek ve sünnet-i seniyyeye uydurmak arzusuyla hareket ettiğini söyleyerek telkînât yapmaya başladı.

«Muhammed bin Abdülvehhâb» ın telkinleri ilk önce ehemmiyete alınmadığından âilesiyle birlikte Arabistanı dolaşmağa mecbûr olmuş ve nihâyet «Necid» de «Dir'ıyye» de eyleşerek Dir'ıyye şeyhi «Muhammed bin Suûd» a mezhebini kabûl ettirmeğe muvaffak olmuştur. Bu muvaffakıyyet, sıhrıyyen bağları ile desteklenerek sağlamlaştırıldı. «İbn-i Sûud» «İbn-i Abdülvehhâb» ın kızıyla evlendi. Ve «Vehhâbiye» hânedânının kurucusu oldu.

«Muhammed bin Abdülvehhâb» damadının nüfûz ve kuvvetinden faydalanarak mezhebini yaymağa başladı «Muhammed bin Abdülvehhâb» kendi mezhebine girmiş olmayan müslim ve gayri müslimleri kâfir telâkkî ediyor ve bunların kılıçtan geçirilmesini uygun görüyordu. Bu suretle vehhâbîlik Arabistanın birçok yerlerinde yayıldı. Bu kayıtları ba'zı tarihlerde ve târihî yazılarda görmekteyiz.

«Muhammed bin Suûd» un oğlu «Abdül'azîz» serî' bir takım muvaffakıyetlerle Vehhabiliği bütün «Necid»e kabûl ettirdikten sonra, «Necid» in hududunu aşmış ve Hicaz'a girmeğe başlamıştı. 19 uncu asrın ilk yılları vehhâbilerin hem ikbâl devri hem ibdâr devrini teşkil eder..

1801 de Abdülaziz'in oğlu Suûd «Kerbelâ» ya hücum ederek müdâfilerini kılıçtan geçirmiş, Kerbelânın içinde bulunan makamları tahrîb etmiş, asırlardan beri şiîlerin bu mübârek makamları süslemek için hediye ettikleri kıymetli mücevherleri ganimet olarak alıp dönmüştü. Suûd Hicaz'a da giderek «Mekke-i Mükerreme» yi zabt etmiş, mübârek beldeyi yağmadan korumakla beraber bütün kabirleri harab etmişdi.

Şiîler Kerbelâya vuku'bulan tecavüzü afv etmiyerek Dir'ıyye'de namaz kılarken emîr Abdülazîz'i öldürdüler. Abdülazîz'in yerine oğlu Suûd geçdi. Suûd, «Medîne-i Münevvere»yi de işgal etti. Bu suretle vehhâbîlik Arabistanın en mühim kısımlarına hâkim oldu.

Vehhâbîlerin Ravza-yı Peygamberî'yi tahrîb ve mübârek kabrin bütün içindekilerini yağma etmeleri, bütün İslâm âleminde bir vâveylâ (çığlık) kopardı. Bütün gözler İslâm'ın hâmisi olan Osmanlı Devleti'ne dikildi. Osmanlı Devleti bu tecâvüzler karşısında harekete gelerek, mübârek makamları kurtarmak vazîfesini Mısır valisi Mehmed Ali Paşa'ya havâle etti. 1811 de Mehmed Ali Paşa'nın oğlu Tosun Paşa kumandası altında on bin kişilik bir Mısır ordusu Hicaz'a girdi. O sırada Suûd, Bağdad'ı zabt etmek üzere şimâle hareket etmiş bulunuyordu. Fakat o zaman 16 yaşında bir çocuk olan Tosun Paşa'nın Hicaz'a geldiğini haber alır almaz derhal dönmüş ve Tosun Paşa'nın ordusunu mağlûb ederek büyük zâyiâta uğratmıştı. Gerçi Mısır ordusu Mekke ve Medine'ye girmişti. Fakat aldığı yardımcı kuvvetlere rağmen Haremeyni (Mekke ile Medine'yi) muhâfaza edemiyordu. Bunun üzerine bizzat Mehmed Ali Paşa bir ordunun başında Hicaz'a hareket ettiyse de, yine kat'î bir muvaffakiyyet kazanamadı.

1814 de Tosun Paşa'nın ordusu Tâif civarında tekrar mağlûb edilmişti. 1816 senesinin mayısında emîr Suûd Mehmed Ali Paşa ile müzâkerelere girişmek istedi ise de isteği red edildi. Mehmed Ali Necid'e doğru ilerledi, vehhâbîleri perîşân ederek başlıca şehirlerini zabt etdi. Nihayet vehhâbîlerle sulh yapıp yağma ettikleri bütün mücevherâtı iâde etmelerini şart koştu. Vehhâbiler bu şartı yerine getirmediklerinden muhârebeye devam etti.

(Devamı 15. Sayfamızda)

١٣٩٧

«Men sabere, zafere.» (Simetrik, iki adet)
(Sabreden zafere erer.) Hadisi Şerif.

Ramazan eğlenceleri!..

Ramazan-ı şerif gelmeden evvel hazırlık başlardı. Haremde, selâmlıkla kilerler iftar nevâlelerile tıka basa doldurulur. Kırk çeşit reçel kavanozu raflara dizilir; sucuk, pastırma ve peynir envâının en nefisleri, okka okka güllaç desteleri yerlerine yerleştirilir. Konağın kiler ve mutbak müstahdeminin yanına birkaç yamak ilâve edilir.

Ramazan arifesinde, İstanbul'un yüksek yerlerinde ve minâre şerefelerinde Ramazan ayının incecik hilâlini gözetlerler. Gözcüler gurubdan sonra ufukta hilâli görür görmez. Şeyhislâm kapısına koşuşurlar. Rûyet-i hilâlin tesbiti için İstanbul kadısının huzuruna dolarlar. Bu cemaatin içinden iki kişiden biri borçlu, diğeri alacaklı imiş gibi bir dava icat ederek kadıya arz ve ikrar ederler.

Alacaklı

— Efendim, bu adam geçen sene benden ..... kuruşu ödünç almıştı. Şöyle ki gelecek Ramazan-ı şerif hilâlinin ruyeti akabinde eda ederim dedi.

Kadı

— (Borçluya) Bu adamın ikrar eylediği vechile borcunu ödemeği taahhüt ettin mi idi?

Borçlu

— Evet efendim. Şu kadar borcumu Ramazan hilâli görüldüğü anda eda edeceğim, fakat hilâl-i Ramazanın görüldüğünü isbat etsin borcumu vereyim, deyince:

Kadı alacaklıya:

— Ramazanı şerif hilâli görüldüğünü isbat et! der.

Alacaklı

İsbat edərim, şahitlerim var.

Kadı:

Getir şahitlerini, deyince hilâli görenler Kadı'nın huzuruna girip gördüklerine şahâdet edince böylece ramazan ispat edilmiş olurdu. Ramazanı ispat edenlere muayyen âidat verilir, her tarafta davullar çalınarak, minâreler donanarak Ramazan ilân edilirdi. Büyük, küçük, kadın erkek çoluk çocuk neşe ve heyecan içinde birbirini tebrik eder, eller öpülerek, kucaklaşarak evler sokaklar sevinç seslerile dolar çoluk çocuk davulların peşinde sokak sokak neşe içinde haykırışarak dolaşırlardı.

Zenginlerin, vükelânın otuz kırk odalı o mükellef yalılarının, köşklerinin, kış ise İstanbul'daki konaklarının harem selâmlık kapıları iftara yakın ardına kadar açılır. Kadın ve erkek davetli davetsiz, zengini fıkarası iftara gelir hürmetle karşılanırlardı. Dairesine göre haremde selâmlıkta bütün Ramazan'da bazı zengin konaklarında her akşam kırk elli hatta yüze yakın sofra kurulurdu. Ahbap ve akraba arasında, davetsiz ve ilk hafta içinde büyüklere iftara gitmek bir nezaket ve hörmet sayılırdı.

Bu sınıf arasında birbirlerine iftara gidenlere «Dişkırası» adıyla kıymetli hediyeler vermek bir nevi gönül almak sayılırdı.

İftara gelen fukaraya ise haline münasip bir mikdar para «Diş kirası» olarak verilirdi.

Zenginler dini ve insani itiyadını böyle fütuvvetkârlıklarla ifa ederken fakir olanlar bile bir tas çorbasile bir kap yemeğini komşusuna ikram etmekten sonsuz bir zevk duyardı.

عَنْ عَجِبْتُ بِالْأَعْيَانِ تَعْجَزُ

İslâm yazısına dair

HÜSN-i HATT

8

MUSTAFA FATİH

SAN'ATKÂRÂNE bir sûrette yazılmış olan İslâm Yazısı'na (Hüsn-i Hatt) emek veren, onun, bir veya birkaç çeşidi üzerinde çalışan — yazan san'atkâra «H a t t a t» denir. Bu m ü n h asıran İslâm Y a z ı s ı' n ı n san'atkârı hakkında kullanılır. Sâir yazılarla bir san'at eseri meydana getirmek için uğraşanlar olmamıştır. Asıl ehemmiyetli olan tarafı, bâzılarının bu yazıyı «Arap Yazısı» olarak ifâde etmelerine rağmen, «Elifbâ» daha ziyâde Arab'dan gayri müslümanlar elinde güzelliğine kavuşmuştur. İslâm'dan evvel, yazı bilen ve yazanlara hattat denilmemiştir. Hattâ, tâ Abbâsî Halifesi Müstasım Billâh zamanına kadar hattatlık hakiki mânâsıyla bahis mevzu edilmemiştir, diyebiliriz. O tarihe kadar sadece kâtib vardı, elifbâ'yı yazan adam olarak. Bunlara bazı hattat denildiği de olurdu ama, «Hattat» ünvanı ilk defa Yakût-ı Müstasimî'ye nasib olacaktı. Çünkü, Yakût, İslâm Yazısı'nda mekrur hakiki güzelliği fâş eden buluşun sahibi olmuştu. Hem de son derece basit görünen bir buluşun sahibi. Sadece kamış kalemin ağzını (eğri) kesmişti, o kadar...

Fakat, bu basit görünen buluş, elifbâ'nın o zamana kadar sinesinde gizli tuttuğu bedîî sırrı ifşâ etmişti.

Kamış kalemin ucunun eğri kesilmesi ile «Tahrîf-i kalem» elde edilmiş oluyor ve bu kalem ile İslâm Yazısı san'atkârlarının elinde bir yandan güzelleşirken diğer taraftan bu güzelliğe göz nûru dökenlere de hakettikleri ünvanı veriyordu: Hattat.

Ve ilk hattat da Yakût oluyordu.

Gerçi Yakût'dan evvel meselâ bir İbn-i Mukle'ye «Hattatların imamı» mânâsına İmamü'l -Hattâtîn denilmişti.

«Fakat bu kullanışlar Yakût hakkında ve ondan sonra bugüne kadar kullanıldığı gibi değildir. Yakût'dan evvelkiler hakkında, kâtib ve küttâb (kâtibler), hattat ve hattâtîn (hattatlar) tâbirleri, mânâsı aynı olarak, biri diğeri yerine kullanılırdı. Hat ve hattatlık Yâkut'la mumtâz bir san'at ekolü vasfını kazanınca, hattat kelimesi, bunu sembolize eden yeni bir ıstılah ve ayırıcı bir âlâmet olarak kullanılmaya başlanmış ve artık o günden bugüne kadar bu mânâda kâtib ve küttâb denilmemiştir. Yalnız, bu farkları ve hususiyetleri bilmeyen bâzı kitablar ve mütercimler, birini diğeri yerinde kullanmışlardır. Bu kullanış her ne kadar Yâkut'dan evvelkiler hakkında doğru ise de, sonrakiler hakkında değildir.» (1)

Üstâd Süheyl Ünver ise, «Hattat kime denir?» sualine şu cevabı vermektedir :

«Güzel yazı yazanlara hattat deniyor. Bunlar da iki kısımdır. Bir kısmı yazıyı şöylece öğrenmiş ve harcıâlem olmuştur. Onların yazıları imzaları dahi olsa makbul değildir ve mühim bir kısmı hattat şecerelerinde ve hattatların biyografilerinden bâhis eserlerde bile yer almamıştır. Bunlar sayıca pek çoktur ve tam sayılarını öğrenmeye de lüzum yoktur. Bir kısmının yazısı güzel değilse bile okunaklıdır. Bu vasıfları kazanamıyanlar da az değildir. Mühim bir kısmı da bizim tabirimiz veçhile matbaa hattat yani el yazması makinesi gibi çalışmışlardır. Vazifeleri matbaalar gibi ve lâkin onlardan farklı olarak harf harf ve eser eser bunları birer birer çoğaltmaktır ve bunu yapmışlardır.

Lâkin bir kısmı böyle ilmî eserler yazmakla beraber yazıyı büyük bir kemâle vardırmışlardır. Bu meşhur hattatlar yalnız dini kitaplar kopya etmez, ayni zamanda kendilerine müracaat nisbetinde pek çok imzalı ilmî ve tarihi eserleri istinsah eder. Meselâ tâ Ali bin Hilâl ve Yakutul Müsta'sımi'denberi Şeyh Hamdullâh'ın ve Hafız Osman efendinin böylece imzalarını hâvi eserler vardır. Hattâ meşhur ve m e d â r ı iftiharımız hattat Mustafa Râkım efendi de güzel bir nesih yazısıyle Ayvansarâyi Hüseyin efendinin «Hadîkatül Cevami'» eserini kopye etmiştir ki bir nüshası İstanbul Üniversitesi kütüphanesinde saklıdır. Bu zevat birinci sınıf hattatlardandır ve her suretle pek çok imzalı eserler de bırakmışlardır. Bunlar tam mânasiyle hattattır.

Esasen güzel yazı şöyle ayırd edilir diye bir tarif yapılamaz. Şeyh yazısı budur, Hafız Osmanınki şudur, Râkım eserleri şöyledir diye bilhassa önce imzalılarından yazılarını tek tek harfleri üzerinde bazen dakikalarla durarak ve incelemeler yaparak ve buna senelerle devam ederek yazının güzelliklerine gözümüzü alışdırabilir ve bu suretle güzel yazının klişelerini gözümüze hak ederek bunları öyle ayırd edebiliriz. Bu zevâtın önce biyog rafilerini öğrenmek, sonra yazdıklarını iyice seçmeğe çalışmak ve ondan sonra mukayeselere başlamak yerinde olur. Bunun için herşeyden önce rastgele hattat itibar olunanların değil cidden şöhrete liyâkat kesbetmiş olanların en mühimlerinin yazılarını tetkike başlamalıdır. Bunun için önümüzde Topkapı sarayı müzesi salonu ile yine oraya bağlı Türk - İslâm eserleri müzesinin birinci salonunda hepimizi her veçhile tatmin edebilecek yazıları incelemeğe başlamalıdır. Bunu yapılan bazı küçük neşriyat takib ve sonra da hususî kolleksiyonlarda ve şehrimizin dağınık yerlerinde bulunan münferid veya müşterek eski eserleri ihtiva eden kütüphanelerdekini birer birer tetkik etmek lâzımdır. Bu suretle hem yazı şekilleri üzerinde bilgimizi arttırmış ve hem de bu tarihe karışan millî karakterimizle ilerleyen yazının en ince güzelliklerine nüfuz etmeğe başlamış oluruz.» (2)

---

(1) Mahmud Bedreddin Yazır, Kalem Güzeli, c. 1, s. 143

(2) Prof. Dr. A. Süheyl Ünver, Türk Yazı Çeşitleri ve faideli bazı bilgiler, s. 10—11

Bir ay müddetle hediyeli ve tenzilatlı alınız

Her müslümanın Temel din kitabı

EN GENİŞ

İSLÂM İLMİHALİ

AÇIKLAMALI MUAMELATLI

yazan: A. Fikri YAVUZ İstanbul eski müftüsü

Eseri Baştan sona inceden inceye tetkik edip baskıya hazırlıyanlar —Önsöz—Taktimler:

AHMED DAVUDOĞLU Yüksek İslâm Enstitüsü E. Md.

MEHMED EMRE Bilecik Müftüsü

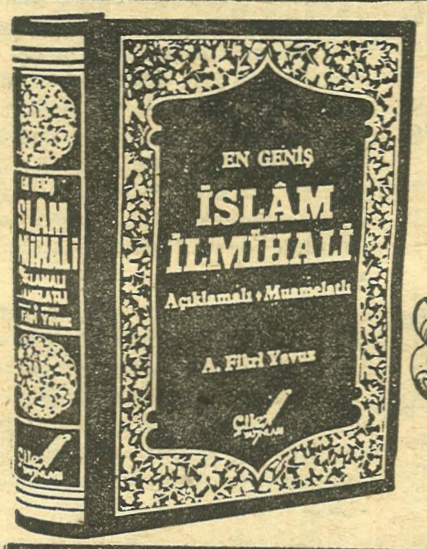

75 TL DEĞİL SADECE 65 LİRA

Kadın erkek her müslümana öğrenmesi farz olan ilim İLMİHAL dediğimiz temel din bilgileridir. İlmihal bilgileri başlıca şu bölümlere ayrılır: (1) İnanç bilgileri, (2) İbadetlerle ilgili bilgiler, (3) Günlük hayatta rastladığımız İslâmi şekilde halletmemizi sağlayacak "muamelat" dediğimiz bilgiler, (4) Ahlâk ve nefs terbiyesiyle alâkalı malumat.. Hepsi bu kitapda vardır.

Her müslümanın en birinci vazifesi bu temel din bilgilerini "ehli sünnet ve cemaat" dediğimiz hak ve nurlu yola bağlı âlimlerin kitaplarından öğrenmesidir. Ehl-i Sünnet yolu, sevgili Peygamberimiz (S.A.) aziz sahabelerin ve 14 asırdır gelip geçen sâlih seleflerimizin yoludur. Bu yolu seçen her müslümanın okuması el altında bulundurması ve içindeki bilgileri hayata tatbik etmesi gerekli PAHA BİÇİLMEZ BİR DİN ve AHLAK HAZİNESİ olan bu kitabı mutlaka okuyunuz. İslâm'ın 5 şartını ve BİNLERCE DİNİ MESELEYİ içine alan bu muazzam eser dini bakımdan bütün müşküllerinizi halledecektir.

RESSAM Şadan Memişoğlu 27 50 58

HERKESİN ANLIYABİLECEĞİ BİR DİLLE YAZILAN BU KİTAP BİR DEFA DEĞİL DEFALARCA OKUMANIZ GEREKEN TEMEL BİR DİN, İMAN İLİM VE İRFAN HAZİNESİDİR

Eser 630 sahife Altınyıldız Lüks cilt Fiatı 75 liradır. Kitapçılara ve enaz 6 adet alanlara tenzilatlı tanesi 56 liradan gönderilir. Altı adetden az alanlara tanesi 65 liradan gönderilir. Ödemeli isteyiniz. İLMİHALİ ALAN HERKESE 10 LİRALIK BİR KİTABI PARASIZ HEDİYE EDİYORUZ. ÇİLE YAYINEVİ BEYAZSARAY Nº 14

Tel: 22 99 94 BEYAZIT-İSTANBUL

okuyucularımıza...

★ **Ali Bayazıt/PINARBAŞI:** Abone müddetiniz 79. sayımızda sona erecek. Selâmlar..

★ **Muhterem Nârin/NİKSAR:** Temennilerinize teşekkür ederiz. Aboneniz 82. sayımızda sona erdi. Posta Çeki hesâbımıza yeni dönem için ücretinizi yatırabilirsiniz. Selâmlar...

★ **Ali Tetik/BURSA:** Evvelemirde hassâsiyetinize teşekkür ederiz. Abonelere gönderdiğimiz posta çeki mes'elesini biliyorsunuz. Doldurduğunuz çek ile 104. sayıda bitecek olan abone sürenizi bir altı ay daha uzatmış olacağız. Selâmlar...

★ **İsmail Düzenli/RİZE:** Kayıtlarımıza göre gazeteleriniz normal tevzi ediliyor. Ancak, buna benzer şikâyetlerle karşılaşıyoruz. Eksik sayılarınızı bildirirseniz telâfi ederiz. Selâmlar, dûalar..

Mustafa Balıkçı,
Ahmet Karagözlü,
Mehmed Sakız/KONYA: Abone olduğunuz SEBİL'ler postacı tarafından adresinizin eksik olduğu mülâhazasıyla iade ediliyor. Selâmlar...

★ **Faâl Noras/KONYA:** Eski ebonenize âid numarayı bildirirseniz kayıtlarımızda bir aksamaya meydan vermemiş olursunuz. Yeni adresinize de gazete postalamaya başladık. İlk suâlinize abone numaranızı bildirdikten sonra cevap verebileceğiz. Selâmlar.

★ **Gıyaseddin Özdemir/ÇAT:** Duâlarınız bize kuvvet veriyor. Allah'ın selâmı ve atıfeti üzerinize olsun. Gönderdiğiniz Posta çeki ile 87. sayımızda sona erecek olan abonenizin ücreti yatırılmış oluyor. Devâmını arzu ettiğiniz takdirde yeniden bir posta çeki doldurup tarafımıza göndermeniz icap ediyor.

★ **İsmet Ateş/KARAKOÇAN:** Müessesemize borcunuz yok aziz kardeşimiz. Gazetemiz içinde bulunan posta çeklerini bildiğiniz gibi istisnasız her aboneye gönderiyoruz. Bunun sebeplerini —daha önce ifade ettiğimiz gibi— biliyorsunuz. Aboneniz 104. sayımızda sona erecek. Bu arada tâyininiz çıkar çıkmaz bize bildirirseniz gazetenizi bulunduğunuz yere postalarız. Selâmlar..

★ **Naci İslâm/ŞİLE:** Aboneniz 79. sayımızda sona erdi. Yeniden abone olabilmek için Posta Çeki hesâbımıza altı aylık veya yıllık ücretinizi yatırmanız icâbediyor. Selâmlar..

★ **A. Raif Tutkun/KAYMAKLI:** Gayretlerinizden dolayı müteşekkiriz. Allah sa'yinizi meşkûr eylesin. Öğrenmek istediğiniz husûsa gelince: Abone müddetiniz 91. sayımızda sono erecek. Selâmlar, duâlar...

Kâzım ÖZÇAM — BERLİN : Hakkımızdaki iltifatkâr cümlelerinize teşekkürler ederiz. Temas ettiğiniz «yardım» mes'elesi meşrebimize aykırıdır. Bu bakımdan kabul edemiyeceğimiz için müteessiriz. Bazı kardeşlerimiz karşılıksız bir yardım yerine şahsi parasıyla bazı gençlik teşekküllerini veya fakir talebeleri SEBİL'e abone kaydettiriyorlar. Size de bunu tavsiye ederiz. Yurt dışına ödemeli kitap gönderilemiyor. O mevzudaki kitaplar çoktur. İnşallah izne geldiğinizde te'minine yardımcı oluruz. Selâmlar.

★ **Muzaffer Balcı/SÜRMENE:** Gazetemiz ve onun yazarlarından Selâhaddin Eş hakkındaki samimi hislerinize teşekkür eder, alâkanızın devamını dileriz.

★ **Şevket Demirkaya/BAKIRKÖY:** Gazeteniz her abone gibi muntazaman postalanmaktadır. Aksama postacıdan olsa gerektir. Lütfen mahallî müvezziden soruşturunuz. Selâmlar.

★ **Mehmet Bayraktar/TRABZON:** Samimî hislerinize tercüman olan mektubunuza teşekkür ederiz. Hakkındaki hisleriniz Selâhaddin Eş kardeşimize ulaştırılmıştır. Allah'a emânet olunuz.

★ **Akıncılar Derneği Sınır Şûbesi/GEMEREK:** Bizden istediğiniz kitaplar için teşkilâtınızın Umûmî merkezine müracaat etmenizi rica ederiz. Zira kitap yardımı işini Merkezinizle tek elden yürütmek hususunda karşılıklı bir karara varmış bulunmaktayız. Çalışmalarınızda başarılar dileriz.

★ **Abdullah Yazıcı/KONYA:** Başyazarımız Kadir Mısıroğlu'nun siyâset hakkındaki düşünceleri Sebil'in ilk sayılarında «İslâm ve Siyaset» umûmî başlığı altında arka arkaya üç hafta neşredilmiştir. Onları okursanız mes'ele aydınlanır. Ayrıca niçin MSP'yi tercih ettiğini de seçimler sırasında çıkan sayılarımızdaki Başyazılarında ve neşrettiği bir kaç seçim konuşmasında izah etmiştir. Onlara müracaat edilmesi ricası ile iyi günler dileriz.

★ **Mehmet Karaş/BOYABAT:** Hastaların duâlarının makbuliyeti mâlumdur. Bize yaptığınız duâlar için teşekkürler ederiz. Yazılarınızı görmeden birşey söyleyemeyiz. Şâyet gönderirseniz okunaklı bir yazı ile yazılmasını ihtimam buyurmanızı rica eder, bilvesile Cenab-ı Haktan sıhhat ve âfiyetler dileriz.

★ **Aydın Kaya/ALMANYA:** Abone müddetiniz uzatılmıştır. Erbakan, Oğuzhan ve Korkut Özal Beylere bakanlık adresleri ile yazabilirsiniz. Ellerine ulaşmamasından endişe etmeyiniz. Sıhhat ve afiyetle çoluk çocuğunuza kavuşmanız temennisiyle Allah'a emânet olunuz.

★ **Mustafa Erim/TEKİRDAĞ:** Gönderdiğiniz resmi aldık, teşekkür ederiz.

★ **Akıncılar Derneği Gediz Şûbesi:** Kitap yardımı hususunda Umûmî Merkezinizle temas kurmanızı rica ederiz. Kitap yardımlarının tek elden yürütülmesi hususunda Umûmi Merkezinizle karşılıklı bir karara varmış bulunuyoruz.

★ **Recep Özkan/KEÇİBORLU:** Mes'elenizi sizi yakinen tanıyan mahallindeki bir kimse ile halletmeye çalışmanız daha mâkuldür sanırız. Selamlar.

★ **Yusuf Bozkan/DUĞUBEYAZIT:** Selâhaddin Eş kardeşimiz için izhar ettiğiniz samimi hissiyata teşekkür eder, alâkanızın devamını rica ederiz.

★ **Bülâl Uçar/AKKİSE:** Başyazarımız hakkında izhar ettiğiniz samimi hissiyata ve tekliflerinize teşekkürler ederiz. Sorduğunuz sualler ne bu sütunda ve ne de hususî bir mektupla izahı doğru olmayan bazı hususlara müteallik ve cevapları uzun olduğundan inşallah fırsat elverip te görüştüğünüzde bunları kendisine sorarsınız. Selâmlar.

★ **Mârif Sancaklı/ELAZIĞ:** Teşekkür eder, alakanızın devamını dileriz.

★ **Mehmet Demirbaş/İSTANBUL:** Başyazarımız hakkındaki samimi hissiyatınıza teşekkür ederiz. Selâtin-i Âli Osman tablosu adresinize postalanmıştır.

★ **Necat Çodaroğlu/ANKARA:** Şapka Kanunu meriyettedir. Bununla alâkalı olarak 13 vilâyette muhakemeler cereyan etmiştir. Maznun ve masluplar için kat'î rakam verilemez. Selâmlar.

VEHHABÎLİĞİN

(Başlarafı 13. Sayfamızda)

Bu sefer Mısır ordusunun kumandanlığına Tosun Paşa'nın yerine İbrahim Paşa ta'yîn olunmuşdu. 1816 senesinin eylülünde Hicaz'a ayak basan İbrahim Paşa Abdullah'ın ordularıyla aşağı yukarı iki sene mücâdele etmiş, nihâyet maiyyetinde kalan (400) kişi ile beraber Abdullah'ı esir ederek İstanbul'a göndermiş, bunlar da arkadaşları ile birlikte i'dâm edilmişdi.

Bu hâdiseler, vehhâbîliği büyük bir sarsıntıya uğratdıysa da onu imhâ edemedi. İstanbul'da i'dâm edilen vehhâbîye reisinin oğlu Terkî, vehhâbîliği tekrar diriltmeğe teşebbüs etmiş, bunun oğlu Faysal Mısır hükûmetine vergi vermekden kaçındığı için esir edilerek Kâhire'ye gönderilmiş, sonradan Faysal Kâhire'den kaçarak tekrar vatanına dönmüş ve o zamandan itibaren vehhâbîler komşularıyla mütemâyen didişmekle beraber mübârek makamlara tecavüz edememişlerdir.

Muhammed bin Abdülvehhab'ın telkinleri, Hanbelî mezhebine bağlı Şeyhülislâm Ahmed Bin Teymiye El-Harrânî'nin ta'limlerine dayalıdır, onun ta'limleri üzerine kurulmuşdur.

İbn-i Teymiye'nin eserlerinden Abdülvehhabın kopye ettiği nüshaları hâlen mevcûddur.

İbn-i Teymiye mezheb i'tibâriyle Hanbelî olmakla beraber dört mezhebden birine bağlı değildi. Kendisi müctehid olduğu iddiasında idi. Yani İbn-i Hazm gibi Kur'an'ın zâhirine, sünnet-i seniyyeye dayanarak ahkâm çıkarıyordu. İbn-i Teymiyye gûyâ son asırlarda meydana gelen bid'atlarla şiddetle mücâdele etmiş, evliyâ kabirlerini ziyâreti, onlardan ve hatta Hazret-i Peygamber'den yardım istemeyi putperestlik sayarak kınamışdı. Bundan başka İbn-i Teymiyye kendisine muâsır mutasavvıfların en amansız düşmanı idi.

Vehhâbîler de İbn-i Teymiyye gibi Kur'an'ın zâhirine i'tikâd ederler ve dört mezhebin ahkâmını hesaba katmayarak her şeyi Kur'an-ı Kerîm'den çıkarmak isterler. Vehhâbîler gûyâ asırlarında hâkim olan sapkınlık sereyanlarını nazar-ı dikkate alarak İCMÂ a dayalı ahkâmı da red etmişlerdir. Bunlar, makamları, evliyânın kabirlerini ziyâreti, onlardan imdâd istemek mânasına alarak yasak etmiş haram saymışlardır.

Diğer taraftan, vehhâbî ulemasından olan ve vehhâbîlik kurucusunun oğlu bulunan Abdullah bin Muhammed bin Abdulvehhâb bir risâlesinde, 1218 senesinde Emîr Suûd ile beraber «Mekke-i Mükerreme»ye girişini anlatmakda ve Mekke ulemâsıyla vuku'bulan münâkaşalarından bahs etmektedir. Bu arada vehhâbîler lehinde ve vehhâbîlik hakkında oldukça dikkat çekici ve babasını tekzîb mâhiyyetinde sözler söylemektedir.

Şeyh Abdullah bin Muhammed Abdülvehhâb demişdir ki :

«Usulde mezhebimiz ehl-i sünnet ve cemâat mezhebidir. Yolumuz selef yoludur. Bu yol yolların en selâmetlisi en sağlamıdır. Biz sıfat âyetlerini ve hâdislerini zâhiri üzere kabul ediyoruz. Bunların hakikatlerine i'tikad ile beraber ilmini Cenâb-ı Hakka terk ediyoruz. Selef ulemâsının büyüklerinden İmam-ı Mâlik hazretlerine Errahmânü al-el arşistevâ» âyet-i kerimesindeki «istevâ» nın ma'nâsı sorulunca: «İstevâ ma'lûmdur, keyfiyyeti meçhûldür. Ona îmân vâcibdir. Onu sormak bid'atdır.» demişdi.

ŞeyhAbdullah bundan sonra diyor ki: «Füru'da Ahmed bin Hanbel'in mezhebi üzereyiz.»

(El-hadiyyetü-s'enniye ve'ttuhfet'ünnecdiyye)

adlı eserden aldığımız bu sözleri arz etdikden sonra, diğer bir sahîfesinden aldığımız şu ifâdeleri de sunuyoruz :

«Hakkı gizlemek ve halkı saptırmak için gûyâ Kur'an-ı Kerîmi kendi görüşümüzle tefsîre yeltendiğimize, işimize gelen hadisleri hiçbir şerhe mürâcaat, veya bir şeyhe i'timad etmeden aldığımıza, Aleyhisselât ü vesselâm Efendimizin yüce mertebesine hürmetde kusûr etdiğimize, peygamberin şefaati olmayacağına, ziyâretinin mendûb olmadığına ulemâya i'timad etmediğimize, herkesi umûmiyetle tekfîr, ancak bize katılanları mü'min telâkki etdiğimize, Peygamberimize salât ve selâm getirilmesi meşru' olan ziyâret kabulleri sûret-i kat'iyyede men' etdiğimize, mezhebimizi kabûl edenleri her mükellefiyetden âzâd eylediğimize dâir ileri sürülen şeyler tamamıyla iftirâdır, tamamen hurâfedir. Bizim hakkımızda böyle şeyler söyleyenler bize iftirâ ediyorlar. Bizi görenler, bizimle görüşenler, meclisimizde hazır bulunanlar, ahvâlimizi tahkik ve tedkik edenler bütün bu isnadları din düşmanlarının uydurduğuna emin olurlar.»

Bunun ardı sıra (El-Hediyyetü's-seniyyetü) de deniliyor ki:

«Biz peygamberimizin, alelumum bütün mahlûkların en yüksek makâmını hâiz olduğunu, Ravza-yı Mutaharalarında Kur'anı Kerim'de açıklanan şühedâ hayâtından daha yüksek bir «Berzahî hayat» geçirdiklerini, kendisine selâm veren müslümanların selâmını duyduklarını, Ravza-yı Nebeviyye ziyâretinin sünnet olduğunu, ancak mescidde namaz kılmak için yanındaki yağmurluk ve sâire gibi yol levazımının atılacağını, bununla beraber ziyâretde bir beis olmadığını, peygamberimize salât ve selâmın dünyâ ve âhıretde saâdete vesile olduğunu, peygamberimize salât ve selâmın gam ve kederleri yok edeceğini söylüyoruz. Evliyâ kerâmetlerini inkâr etmedikden başka bunların Şeriat yolu üzere yürüyünce hidâyetine mazhar olacaklarına inanıyoruz. Ancak evliyânın ne hâl-i hayatlarında, ne de vefatlarından sonra hiçbir nev'i ibâdete müstehik olmayacaklarına kani' bulunuyoruz».

Bu suretle o zamana ve hatta şimdiye kadar vehhâbîlerin aleyhinde yaygın olan birçok şeyler red ediliyor. Daha doğrusu baba - oğul tamamen tezâda düşüyor. Bunun sebebi, bir takım siyâsî emeller olsa gerekdir.

Bu ne rezâlet!..

Dünya'da sadece Türkiye mi lâiktir!..

Diyânet İşleri Reisi Süleyman Ateş...

«Din Görevlileri» yâni hademe-i hayrat federasyonu yedinci umûmî heyet toplantısı Ankara'da Devlet Su İşleri konferans salonunda toplanmıştır.

Burada istitrat kabilinden (antre parantez) şu hususu ifâde edelim ki, «Din görevlileri» tâbiri asla «hademe-i hayrat» karşılığı olamaz. Bir kere ötedenberi, şu «görev» kelimesinin ne mânaya geldiğini onu uyduranların bile pek bilebileceğini sanmıyoruz. Eğer bu, «vazife» karşılığı ise «ödev» ne oluyor? Sonra Türkçemizde «vazife görmek» deriz. Buna göre görev, görmekle alâkalı ise, vazife kelimesinin yüklendiği mânayı mutazammın olamaz demektir. Kaldı ki, galat olarak vazife karşılığında kabul edilse bile bu takdirde de hademe-i hayrata tekabül etmez. Zirâ dinin emir ve nehiyleri karşısında herkes —akil bâliğ olmak şartıyla— muvazzaf ve mükelleftir. Hademe-i hayratın maaş alması dînî hizmetleri (imamlık, müezzinlik) gördükleri için değildir. Bu hususta maaş almalarına pek de cevaz verilmemiştir. Onlar ecdâd yâdigârı dînî âbidelerimizi bakıp gözetmek ve onlara hizmet yâni hademelik etmekle mükelleftirler. Aldıkları maaş, ancak bu sebeple meşrûdur. Namaz içindeki imamlık müezzinlik gibi vazifeleri ifa etmeleri cemaatten ehil bir kimsenin bulunmama ihtimaline binâen meşrû addedilmiştir.

Hal böyle iken. bizim hademe-i hayrat, —ihtimal— hademe kelimesinin zamanımızdaki alçaltıcı tedâilerinden rahatsız olarak «hademe-i hayrat» gibi güzel bir tâbirden vaz geçerek onun yerine «din görevlileri» uydurukçasını ikame eylemişlerdir. Bu cemiyette en evvel din adamına ârız olan aşağılık duygusunun bize neye mal olduğunu anlayabilmek için yakın tarihimize şöyle bir göz atmak kâfidir. Bugün muarızlarından daha üstün —veya en az onlar kadar— tahsil, terbiye ve görgü imkânlarına sâhib olan din adamlarımızın aşağılık duygusuna kapılmaları için hiçbir sebep kalmamıştır. Bu yüzden Diyânet câmiasının, umûmî ve şuurlu bir kararla, tekrar o eski güzel isimlerini baş tacı edinerek onun müsemmasını değerli şahsiyetlerinde gerçekleştireceklerini ümid ve temenni ediyoruz.

Herneyse.. Türkiye Din görevlileri yâhut Hademe-i Hayrâtı Federasyonu'nun Yedinci Umumî Heyet Toplantısında bir çok kimse söz alarak diyânet câmiasının dert ve dâvâlarını dile getirmiştir. Bunların siyâsete teallük eden veya devrimbazlara pek aykırı görünen kısımları çeşitli tefsir ve te'villerle gazetelere aksetmiştir. Bunlar arasında bizim için câlib-i dikkat olanı muhterem Diyanet İşleri reisimiz Doç. Dr. Süleyman Ateş Bey'in konuşmasıdır. Bu konuşmada gençlerin dînî terbiyeden mahrum yetiştirildikleri için birbirlerini öldürdükleri gibi tabii hususlara taallük eden düşünceler bir yana, kendi makamının hukuken ve fiilen hâiz bulunduğu selâhiyet ve itibâr hakkında söyledikleri son derecede acı bir gerçeğin ifâdesi olmuştur.

Dün, müslümanların en yüksek dînî mevkii olan «Şeyhülislâmlık» Sadrazamlık yâni, Başvekillikten bile evvel gelirdi. Şeyhülislâmlar, Protokolde Sadrazamların önünden yürür, Padişahı ondan evvel tebrik ederdi. Çünkü Padişahın dînî sıfatı olan «Halifelik» i temsil ediyordu. Bu sıfatın vekiliydi. Sadrazamsa Padişahın siyâsî şahsiyetinin adı olan Sultan sıfatının vekili idi. Bu hâliyle Şeyhülislâm her kabineye otomatik olarak dâhildi. Yaptığı işler ve sâhib olduğu selâhiyetleri mevzuubahs etmiyoruz. Maksadımız sadece onun protokoldeki yerini göstermektir.

İmparatorluk devrindeki «Şeyhülislâmlık» Makamı'nın yerine cumhuriyet Türkiye'sinde «Diyanet İşleri Reisliği» ihdâs edilmiştir. Onun yerine kâim olmak iddiası yoksa da, fiiliyatta muâdili sayılmak lâzım geleceği meydandadır. Hal böyle iken, Diyanet İşleri Reisleri bir bakanlık müsteşarı kadar mevki ve itibar sâhibi değillermiş. Bunu biz bilirdik amma resmen o makamda oturan bir zatın bütün bir diyânet câmiası ve basın mümessilleri huzurunda:

«Mademki bu kisve, bu adama giydirilmiş, bu adam Hz. Peygamberin temsilcisidir, bu adam din adamlarının temsilcisidir» dedikten sonra bu adamın bir bakanlık müsteşarı kadar protokolde yer işgal etmediğini ifâdeyle:

«Bu makam müsteşarlık gibi muâmele görmeli. Hürmet görmeli ve protokolde önemli bir yer işgâl etmeli. Bu mes'elenin mutlaka düzeltilmesini ricâ ediyorum» sözleriyle kendisinin hiç olmazsa bir müsteşar kadar itibâr sâhibi olmasının sağlanamamış bulunduğunu ortaya koymuştur.

Sanki dünyada tek lâik devlet Türkiye'dir. Başka ülkelerde din adamları ve hassaten onların liderlerinin hâiz bulunduğu hudutsuz itibar ve otoriteye bakıp ta utansınlar!.. Evet utansınlar.

Muhterem Diyânet İşleri Reisi konuşmasına devam ederken dinleyicilerden bir kısmı da ki, bunların hepsi de hademe-i hayrattandır bizim gibi düşünerek:

«— Bu imkânı vermiyenler utansın!..» diye bağırmışlardır. Biz de buna küçük bir ilâve yaparak diyoruz ki:

«— Bu imkânı onlardan koparıp almayanlar da utansın!.»

İşitenler de

«— Bu ne rezâlettir. Koskoca Diyanet İşleri Reisinin protokolde bir müsteşar kadar bile yeri yokmuş!..» demekten kendilerini alamayacaklardır.

Sebil

herşey hak için

Haftalık tarafsız, siyâsî edebî tarihî gazete

Yıl: 2 SAYI: 86 BEŞ LİRA

Sâhib ve Başyazarı: KADİR MISIROĞLU

İDAREHÂNE: Vilâyet Hanı Kat: 3

Nu: 204 - 207 — İstanbul Tel: 26 38 96

ABONE: Yıllık 200 TL. 6 aylık 100 TL.

Posta Çeki Numarası: 97446

Dizgi: Sebil Mat. Baskı: Fazilet Mat.

Umûmî Tevziat: UKAZ

سبيل

الكل في سبيل الحق

جريدة أسبوعية، سياسية مستقلة، تاريخية أدبية

ص.ب: ٨٠٨ استانبول - تركيه

Sebil

Everything

Devoted to the Truth (HAQQ)

An independent Muslim, Historical,

Political and Literary Weekly

P.O. BOX 808 İstanbul/TURKEY

Representative of Germany

A. RÜŞTÜ BANAZ — HASAN DAMAR

33 Braunschweig Ekbert Str. 24

Postscheckonto Nr. 37938 — 300 Hannover

Phone: 0531 - 85033